49ՐԴ ՏԱՐԻ   ԹԻՒ 1212   Կ. ՊՈԼԻՍ   ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ   9/22 ՅՈՒՆԻՍ 1905   18 ՌԷՊԻՒԼ ԱԽԸՐ 1323 – 9 ՀԱԶԻՐԱՆ 1321

Journal Arménien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte,
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Գալը Ալի ճատտէսի, 38
Խմբագրութեան ուղղուած յօդուածները ետ չեն տրուիր

Մանզումէի Էֆքեար

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افكار
ارمنيجه يومى وسياسى غزته در
صاحب امتيازى : ارطاسى قريه
اداره خانه سى باب عالى جاده سنده نومرو ٣٨

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղշ.	50 ղշ.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 Ֆր.	18 Ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 ղրուշ
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ

10 ՓԱՐԱ   ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ,, ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ   10 ՓԱՐԱ

Արդի ժամանակներու ամէնէն մեծ հնարիչն է Ամերիկացի Թօմաս Էտիսըն, որուն բազմաթիւ գիւտերը հիացումի անշէջ հրճուանք մը չինած են իր չուրջ։ Իր ամէնէն ժողովրդական գործն է Ֆօնօկրաֆը որ տակաւ կ'ընդհանրանայ աշխարհի ամէն կողմը, և մեր մէջ ալ այսօր, չատ մը տուներու զբօսանքի առարկան դարձած է։ Ուրեմն չահեկանութենէ զուրկ չէ այս մեծ հանճարին կեանքը, իր համեստ սկզբնաւորութենէն սկըսելով, մինչեւ արդի անհաւատալի փառքը։ Ֆրանսական մեծ հանդէսի մը մէկ խմբագիրն է որ մասնաւորաբար կ'այցելէ Էտիսընի և իր «Խնթէրվիու»ն կը հրատարակէ, զոր մենք ալ կը ներկայացնենք մեր ընթերցողներուն՝ իբր հրահանգիչ և միեւնոյն ժամանակ հետաքրքրական էջ մը։

Թօմաս Էտիսըն

Իր աշխատանոցը. — 14 տարու լրագրավաճառը. — Վակոնի մէջ լրագիր. — Ուտիճասպան գործաւորը. — Ֆօնօկրաֆը ի՞նչպէս գտնուեցաւ. — Գիւտերու հրաշալի շարք մը։

«Իր դէմքը չատ երիտասարդ է, ոչ մէկ խորչոմ ունի, տնչարժ է, գիծերը սեղմ, ցայտուն և մաքրութեամբ մը որ նախանձս չարժեց։ Մեռալ մըն է առանց ծիրի»։ Այս տողերը կը գրէր ֆրանսացի գրագէտ մը նկարագրելով ամերիկացի մը, և այս տողերը հրաչալի կերպով կը պատշաճին աշխարհահռչակ հնարիչին՝ Էտիսընի, առաջին անգամ երբ մարդ մը տեսնէ այդ հանճարը։

Նիւ-Ճըրսի կը գտնուէի երբ ինծի գրուեցաւ այցելել Էտիսընի։ Սիրտս թեթեւ մը կը բաբախէր երբ կ'երթայի այն աշխատանոցը, ուրկէց ա՛յնքան գիւթահրաշ գիւտեր դուրս ելան։ Էտիսընի պէս մէկը իրաւունք ունի նուազ հիւրամեծար ցոյց տալու ինքզինք։ Մարդ կը զղջայ անոր մօտ՝ մտածելով թէ անոր այնքան թանկագին մէկ ժամանակէն փոքր մաս մը կը գողնայ։ Այսպէս, առանց կանխաւ իմաց տալու մեծ գիտունին, ելեկտրական թրամուէյ նստուեցայ որ տարաւ զիս Էտիսընի Աշխատանոցը։ Այս մոգական աշխատանոցը ճշմարիտ գործարան մըն է, Թաւ ծառերով զարդարուած դալարաւէտ մարգագետնի մը կեդրոնը բարձրացած հսկայական չէնքերու խումբովը։ Պատկերը հիանալի և քաղցր է։ Շէնքնութիւնը մասնաւոր պէրանքով մը իր բոլոր գեղեցկութիւնովը և չնորհովը չրջապատուած է սիրական Թիտութիւնը։ Գլխաւոր չէնքը որ երեք յարկով է և 80 մեթր լայնութիւն ունի, եզերուած է 30—35 մեթր երկայնութեամբ միայարկ չորս չէնքերէ։ Ամէն տարի նոր չէնք մը կ'աւելնայ հիներուն վրայ և այսպէս աշխատանոցը օր մը գիւղաքաղաք մը պիտի դառնայ։

Կիսաբաց դուռը հրուելուն, ինքզինքս կը գտնեմ լայնարձակ սրահի մը մէջ, լեցուն ամէն տեսակ հնոցներով և սեղաններով, որոնք ծածկուած են տարաձեւ անօթներով, եղջիւրներով, սրուակներով, մզոցներով ևն. ևն.։

Սեղանի մը վրայ բնաոններ նըստած՝ Էտիսըն քրքջաձայն ժպտելով կը չարակրատէր։ Շրջապատուած էր իր 5—6 գործակիցներէն, իր պօյերէն (մանչուկ) ինչպէս կը կոչէ ինք զանոնք, ի՛նչ տարիք ալ որ ունենան՝ն...

Առաջին անգամ որ բան մը զարկաւ աչքիս, երիտասարդութիւնն էր անոր դէմքի գիծերուն, նոյն իսկ մարմնին, միջին հասակով՝ որ քիչ մը կքած է տարիքէն, մինչ Էտիսըն 58 տարու է։ Ճակատը բարձր է և աչքերը խորը են թաղուած յօնքի կամարներուն տակ։ Այս բոլոր աշխարհի մէջ ճշմարտապէս ժողովրդական դիմագծութիւնը կորով կը ներշնչէ։ Հոս կը պատկերացուի ոչ միայն ամէնէն եռանդուն իմացականութիւնը, այլ նաեւ ամէնէն անընկճելի կամքը՝ բիբերուն կայծակնացայտ լոյսով արտայայտուած։ Քիթը ուղիղ է և բերանը միշտ կը պահէ անուշ ու զուարթ ժպիտ մը։ Իր ականջին ծանրութեան պատճառաւ, Էտիսըն միշտ ձեռքը փողի պէս կը բռնէ աջ ականջին ետեւը, որմէ թեթեւ կերպով ձեւազեղծուած է այդ գործարանը։

Ինծի տեսնելուն պէս, սեղանէն վար ցատկեց կայտառութեամբ, դիմաւորեց և ձեռքը երկարեց։ Երբ այցելութեանս նպատակը գիտցաւ, ժպտեցաւ։

—Կատարեալ և լիագօր արտօնութիւն կուտամ ձեզ հոս գալու երբ կ'ուզէք օգտակար տեղեկութիւններ քաղել և լուսանկարել աշխատանոցը՝ իր ամէն մասերովը։ Բայց հիմա՝ եկէք...

Ցանկարծ, խօսքը դարձուց և յարեց.

—Կը թոյլատրէ՞ք վայրկեա՛ն մը կարդալու համար մանչուկներուն պատմութիւն մը զոր անցածները ինծի պատմեցին։

Անմիջապէս գրպանէն հանեց գրելու մեքենայով տպագրուած թուղթ մը և կարդաց իր օգնականներուն զաւեշտական պատմուածք մը, որ ամէնքնիս ալ խնդացուց մարելու չափ։

Այս տեսակ հիւրընկալութիւն մը քաջալերիչ էր։ Անկարելի է նկարագրել պարզութիւնը և բնական քաղցրաբարոյութիւնը Էտիսընի որ կը պատրաստուէր ինթէրվիուէ ըլլալու չարչարանքին, մեծ սրահին ծայրը նեղ առանձնասենեակին մէջ, ուր սեղան մը և աթոռ մը միայն կային։ Հնարիչը հոս երկար օրեր կ'անցընէ մտածելով գլուխը ձեռքերուն մէջ։ Ժամանակաւ ամբողջ չաբաթներ փակուած է հոս։ Քիչ ատեն է որ Տիկ. Էտիսըն ստիպեց իր ամուսինը ամէն գիշեր գալու Լէվէլլին-Բարքի իրենց հիանալի բնակարանը և անոր քով չինել տուաւ աշխատանոց մը։

— Օն, տեսնենք, հարցաքննեցէք ինծի, ըսաւ ինծի Էտիսըն։

Ցանկարծ հարցուցի.

— Ձեր կենսագիրները կը պատմեն թէ դուք ձեր կեանքին սկզբնաւորութեան բանուոր եղած էք, ճի՞շդ է։

— Ահա ճշմարտութիւնը։ 14 տարեկանիս լրագրավաճառ էի, երբ գաղափարը ծնաւ միտքիս մէջ Բորթ-Հուրոնի և Նեղուցին միջեւ բանող ճեպընթաց չոգեկառքին մէջ թերթ մը հրատարակելու։ Այդ ատենները Մ. Նահանգաց ներսերը երկարատեւ էին ճամբորդութիւնները և ուղեւորները օրերով առանց լուրի կը մնային։ Այս գործին ձեռք զարկի։ Ցաջողեցայ գնել հին մամուլ մը և նորութենէ ինկած գիրեր։ Արտօնութիւն ստացայ իմ տպարանս հաստատելու ծխարան-վակոնի մը մէջ և թերթը՝ Վիքլի Հէրըլտ անմիջապէս ի լոյս հանուեցաւ։ Կառախումբին ամէն կենալուն լուրեր կը քաղէի, զորս ես ձեռքովս չարելով և տպելով կը ծախէի։ Քիչ ժամանակէն 400 բաժանորդ ունեցայ։ Հարստութի՛ւն մըն էր աս։ Բայց դժբաղդաբար, այսքան փայլուն սկզբնաւորութենէ մը ետք, պէտքը զգացի փորձելու քանի մը քիմիական փորձեր կատարելու երբ Ֆօսֆօրի սրուակ մը թափելով հրդեհեց վակօնը և ասով անհետ եղաւ Վիքլի Հէրըլտ։ Իմ այդ թերթէս մէկ օրինակ միայն կը մնայ, այն ալ Կնոջս քովն է և զոր կրնաք լուսանկարել։ Այդ թերթին ընթերցումը զուարճալի է։ Սա երկու քաղցր նօթերը կան հոն. «Քանի մը չաբաթէն ամէն բաժանորդ իր անունը հրատարակուած պիտի տեսնէ թերթին վրայ» և «Մենք ի մօտոյ պիտի մեծցնենք մեր ծաւալը»։

Էտիսըն վարանեցաւ վայրկեան մը, անտարակոյս մտաբերելով անցեալ երջանիկ ժամանակները, երիտասարդութեան բուռն պայքարները որոնց պիտի յաջորդէր այնքան պարծենալիք յաղթանակներ. յետոյ չարունակեց.

—Ետքը գործաւոր եղայ ուտիճներու ջնջման գործարանի մը մէջ։ Հոն իմ վարպետներուս ուշադրութիւնը գրաւեցի հնարելով ծուղակ մը ուր միջատները կ'սպաննուէին ելեքտրական հոսանքով մը։ Իմ առաջին գիւտս աս եղաւ։

—Բնական է որ այս գիւտն է ձեր ամէնէն աւելի սիրելին... քանի որ նուազ աղմուկ հանած է քան ֆօնօկրաֆը։ Օրինակի համար, ժողովուրդին մէջ այս կարծիքը կայ թէ չէք ախորժեր ֆօնօկրաֆէն, ճի՞շդ է...

—Սխա՛լ... ընդհակառակը մեծ հաճոյք կ'զգամ զայն մտիկ ընելով։ Բնական է թէ կ'ատեմ ժողովրդական աղճատութիւնները, սրճարանի երգերը, բայց չեմ յոգնիր բնաւ ֆօնօկրաֆի մէջ ունկնդրելէ օրինակի համար Պեթովէնի նուագերգութիւնները։

—Ինչպէս կ'ըլլայ որ դուք ձեր ձայնը բնաւ չէք անցուցած ֆօնօկրաֆի մէջ։ Այդ գլանը ապահովաբար ոսկիի ծանրութեամբ պիտի արժէր։

Էտիսըն գլուխը թօթուեց յայտարարելով թէ ժողովուրդը բնաւ հոգ չըներ իր ձայնը լսելու։ Գուցէ, աւելի ետքերը, ֆօնօկրաֆի մէջ պիտի պատմէ ինք թէ ինչպէս հնարած է այս գործիքը։ Բայց ասիկա չատ աղայական կ'երեւայ իրեն։ Էտիսըն բացատրութիւններ տուաւ ինծի իր այս հրաշապատում գիւտին վրայ։ Այդ գործիքը դիպուածի արդիւնք եղած է։ Էտիսըն կ'զբաղէր կատարելագործելու իր ինքնաշարժ հեռագիրը։ Փորձն էր պողպատէ ասեղ մը տակէն անցընել մետաղական գօտիներ, որոնց վրայ կէտեր և գիծեր կը գտնուէին։ Գիտունը նշմարեց որ ասեղը դպչելով այս կէտերուն ու գիծերուն կը թրթռար և զանազան ձայներ կը հանէր։ Այս պարագան արձանագրեց իր յուշատետրին մէջ, յետոյ անոր վրայ բնաւ չխորհեցաւ, ինքզինքը տուած հեռաձայնի մասին խուզարկութեանց։

Այն ատեն էր որ ներշնչուած էր.

—Օր մը խորհեցայ թէ հոն գուցէ կայ խօսող մեքենայի մը սկզբունքը։ Կը հետեւցնէի որ եթէ կարելի ըլլար գօտիին վրայ փորագրուած ելեւէջները յարմարապէս պատրաստել, ձեռք պիտի բերուէր անջրպետ մը որ ուղղուած ձայնը արտաբերելու ձեւով կրնար թրթռալ։ Այժմ այս ակօսներուն կամ ծիածանքներուն ձեւ մը տալ պէտք էր։ Միտքիս մէջ գաղափարը արմատացաւ թէ ատիկա կարելի էր արտադրել նոյն իսկ ձայնով. ֆօնօկրաֆին սկզբունքը գտնուած էր։ 1877 Դեկտ. 24էն ի վեր արտօնութիւն սկսայ ուզել, զոր սակայն 1878 Փետրուարին ստացայ։

—Ցաւալի է որ ձեր առաջին ֆօնօկրաֆը և առաջին հրապլիտակացման լամբարը (incandécence) չկան ձեր հաւաքածոներուն մէջ։ Ինչո՞ւ թոյլատրեցիք որ անոնք փոխադրուին Լոնտոնի թանգարանը։

Էտիսըն ուսերը թօթուեց.

—Քանի մը տարի առաջ Անգլիացիի մը այցելութիւնը ընդունեցի որ չատ աղաչեց ինծի իրեն նուիրել զանոնք... քաջութիւնը չունեցայ մերժելու...

—Գիւտ մը առնել առանց հանգչելու ո՞րչափ ժամանակ կրնաք դիմանալ։

—Մինչեւ հինգ օր և հինգ գիշեր անցուցած եմ առանց քնանալու և գրեթէ միշտ կեցած ոտքի վրայ ուտելով։ Փորձը նուազ տաժանագին եղաւ քան որչափ կ'ենթադրէի։ Անքնութեան վարժուեցայ և կրնայի ոտքի վրայ մնալ երկու օրէն աւելի։ Այս աշխատանոցին մէջ մարդիկ կան որոնք ինծի հետ կ'աշխատին երեք չորս օր և գիշեր, առանց վայրկեան մը հանգիստ առնելու։ Հնարիչի մը համար ասիկա անխուսափելի պայման մըն է։ Պէտք է որ անիկա ամէն փորձութեան դէմ բարոյական և ֆիզիքական կորով ունենայ։

—Ո՞րն է ձեր այն գիւտը որմով ամէնէն աւելի կը պարծիք։

—Հրապլիտակացման լամբարս։

—Ձեր ամենասիրելի ժամանցները որոնք են։

—Տրրարանութիւնը և փորձերը։ Ասկից զատ կը սիրեմ ձի նստիլ և ինքնաշարժներու հաճոյքները հազիւ կը ճաշակեմ։

Այս խօսակցութենէն ետք աշխատանոցը պիտի այցելէի իր ամէն մասերով։ Նախ մտանք քառակուսի չէնք սրահի մը մէջ, ամէն մէկ պատը 33 մեթր երկայնքով և 13 մեթր բարձրութեամբ։ Պատերուն երկայնքը կան զոյգ մը թանգարաններ ուր ցուցադրուած է քանի մը տարի առաջ Բարիզէն գնուած հարուստ հաւաքածոյ մը հանքերու և թանկագին քարերու։ Դարակներուն վրայ չարուած են 60էն աւելի հատորներ, առանց հաշուելու գիտական թերթերն ու հանդէսները զորս հաւաքածոյ կ'ընէ հնարիչը քառասուն տարիէ ի վեր։ Այս ընդարձակ սենեակին մէկ անկիւնը, Էտիսընի աշխատանոցին մօտ, տեսակ մը ննջախորշ յարդարուած է ուր սեղան մը և աթոռ մը միայն կայ. հոս է որ յաճախ կը ճաշէ ան, մանաւանդ կ'առնէ իր լընչը, պարզուկ ճաշ մը, զոր Տիկ. Էտիսըն իր տունէն կը ղրկէ սակառի մը մէջ։ Էտիսըն ստամոքսի տկարութիւն ունի և բժիշկը խիստ հրահանգներ տուած է։ Մատենադարանին մօտ կը գտնուի պաշարի երկար և նեղ սենեակը ուր մթերուած են փորձերու յատուկ ամէն նիւթ։ Պատերուն երկայնքը կան հազարաւոր փոքր արկղիկներ, այլազան իրեղէններ պարունակող և տարօրինակ վերտառութիւններ կրող, ինչպէս ակռայ, ոսկոր, սլակաճըի պատեան, մաքառօնի...։ Ամէնէն չահեկան մասերէն մէկն է մեծ սրահ մը, Կալվանօմէթր պլիտիւկը ուր տեսայ Էտիսընի անդրանիկ գիւտերէն մէկը, քուէի մեքենայ մը։ Այս հանճարեղ գործիքին չնորհիւ ժողովի մը անդամները կրնան իրենց քուէն տալ այոով կամ ոչով, խաղցնելով ասեղ մը դէպի ձախ կամ դէպի աջ։ Անկարելի է պատմել հետեւեալ օրուան տպաւորեցիչ արդիւնքը։ Ելեկտրական հոսանք մը վայրկենաբար կը դրոշմէ քիմիական բաղադրութեամբ մը թըրջուած թուղթ մը և տրուած քուէն կը յայտնէ։ Միեւնոյն ժամանակ նոյն հոսանքը ստորաճանաչցոյցի մը վրայ կը նշանակէ այոներուն և ոչերուն թիւը։ Ասոր քովն են Էտիսընի երեք մեծ գիւտերը, ռիւբլէֆս և քադռիւբլէֆս հեռագիրները, միքրոֆոնը, միմօկրաֆը և ուրիչ իրեղէններ որոնք ծառայեցին առաջին ֆօնօկրաֆին պատրաստութեան. ձայներգական գործիքներ, ականջի բնախօսական ախպարներ, ևայլն։ Ուրիչ սենեակի մը մէջ կը նշմարեմ խոշոր գրամարկղ մը և անկողին մը, որուն վրայ Էտիսըն յաճախ կ'երկննայ սիկառ մը ծխելով։ Ահա մտած ենք Ք. Ճառագայթներուն Սենեակը, ուր ինծի ցոյց կուտան Ք. Ճառագայթներու մեքենան զոր Էտիսըն ղրկեց Պըֆալօ, նշանաւոր սպանեալի մը մարմինին մէջ գնդակին տեղը որոշել գըտնելու համար։ Այս աշխատանոցներուն մէջ փորձի յատուկ մեքենաներ կը պատրաստեն։ Հոն կայ մեքենայ մը որ մէկ գործողութեամբ ֆօնօկրաֆ մը կը չինէ և օրը 100 հատ կրնայ մէջանդ հանել միայն մէկ գործաւորով։ Թիւ 13 սենեակին մէջ ֆօնօկրաֆի վերաբերեալ փորձերը կը կատարուին։ Երգեցողներու անտառ մը, հազարաւոր գլաններու դէզ մը կայ հոն։

— Պիտի չարունակենք, ըսաւ Էտիսըն, նոր լառփողներ, նոր գլաններ փորձել, մինչեւ որ համոզուինք թէ կատարելութեան հասած ենք։

Անցեալ տարուան վեց ամիսը, մեծ մասամբ անցուցեր է մթին սենեակի մը մէջ, անդուլ հետապնդելով ֆօնօկրաֆի վերաբերեալ իր փորձերը։ Սապէս բացատրեց այս պարագան։

— Ծանօթ նիւթերէն չկայ մէկ հատ որ անզգայ ըլլայ ձայնին թրթռումներուն։ Եթէ կարելի ըլլար գտնել զօրացութիւն մը որ ընդդիմանար այդ թրթռումներուն, այնքան հաստատ ըլլար որ գործածուէր մեքենական չինութեան մէջ, խնդիրը լուծուած պիտի ըլլար։ Այն ատեն ձեռք պիտի բերուէր ֆօնօկրաֆ մը որ կատարեալ և անաղարտ կերպով ի յայտ պիտի բերէր մարդկային ձայնին և նուագներուն բոլոր խաղերը, իրենց ամէն նրբութիւններով։

Ցետոյ կը հասնինք իրաւաբանական ճիւղը, որ յանձնուած է ամերիկեան լաւագոյն փաստաբաններէն Մ. Ֆրանք Տյէրի։ Այս վերջինը սապէս բացատրեց իր պաշտօնը.

— Ես կը ստանամ Մր. Էտիսընի բոլոր արտօնութիւնները և անոր իրաւունքը կը պաշտպանեմ։ Կարեւոր գործ մըն է աս. ցարդ 1100էն աւելի արտօնութիւն ուզած է ան որմէ չնորհուած են 700ը։ Գիտէք թէ, ինչպէս Գերմանիոյ, նոյնպէս Ամերիկայի մէջ չի բաւեր արտօնութիւն խնդրել միայն զայն ձեռք բերելու համար։ Արտօնութիւնը կը չնորհուի կամ կը մերժուի, երկար և խիստ մանրակրկիտ քննութենէ մը ետք։ Ասոնց վրայ աւելցնելու է նաեւ արտասահմանի մէջ առնուած երկու հազար արտօնութիւնները։ Եւ ասոնց միացուցէք այն դատերը որոնք կը բացուին կեղծարարներուն դէմ...։ Արտօնութիւններուն մէջ յիշեմ գրելու մեքենայն, քուէներու արձանագրիչն, ելեկտրական գրիչն, խօսող մեքենայն, հասցէ գրելու մեքենայն, պատէ պահելու եղանակին երկաթի ձուլածոյն, երկաթ թելերու պատրաստութեան, ելեկտրաշարժութեան, ապակիներու չինութեան, ճնշուած օդի գործիքներու, և ուրիչ ալ տասնեակներ։ Մանրամասնութիւն մը Էտիսըն յաջորդաբար 169 արտօնութիւն ստացած է իր հրապլիտակացման լամբարին համար, և այս առարկան կը բաղկանայ ապակի սրուակէ մը և պատուըլի ածխացած թելէ մը...։

Փաստաբանը ասոնցմէ դուրս յաւելուածական դրամանօցեր ալ ունի, ուր ծագում առած են Թօմաս Էտիսընի վե րաբերեալ զանազան աշխատանոցներու գործաւորներուն և ճարտարագէտներու կողմէ։ Իրենց մեծին օրինակէն մղուած ասոնք ալ իրենց կարգին հնարիչներ են և իրենց ուղեղը կ'աշխատի միշտ կատարելագործելու իրենց առօրեայ զբաղմանց առարկաները։ Էտիսըն, — փառքը թող կուտայ իրեն, — նախանձոտ չէ իր աշխատաւորներուն հանդէպ, ընդհակառակը կը քաջալերէ անոնց անձնական նախաձեռնութիւնը և ծախահարէ իրենց ջանքերը։ Գործաւոր մը, ճարտարագէտ մը բան մը գտա՞ն, Աշխատանոցին իրաւաբանական ճիւղն որ կ'զբաղի արտօնութիւնը առնելու, ուր առկախ մնացած հարիւրաւոր գոր ծեր կան միշտ։ Այս գործերուն կուգա կը միանան անհամար դատեր, որոնց բացուած են ամէն երկրի մէջ կեղծարարներու դէմ։ Էտիսըն արդէն 10 արտօնագիր ստացած է ֆօնօկրաֆի համար և չարքը դեռ լմնցած չէ։ Հեռագրին վրայ իր յաջող ցուցած կատարելագործութիւնները արտօնագրեր ձեռք բերին։ Երբ մա խորհի այն խարխափումներուն, անքուն թեան և տենդագին աշխատութեա գիշերներուն վրայ, որոնք նախորդ են այդ ամէն արտօնութեանց, անկա րելի է չհիանալ և խորունկ յարգանք մը չկեցուցել այս հրաշագործ մարդու առջեւ։

Էտիսըն մեծ տարաներ չի փնտռեր Այնքան անկեղծ, այնքան պայծառ բարի ժպիտով կ'ընդունի անձա խնդրանքները այն մարդոց որոնք հաւաքին մեծ մարդոց հին մասունք և գործածութենէ թողած գրիչներ Ինչ որ գիտութեան և իր աշխատ թեանց մօտ է, այնքան չչահագրգռ զայն։ Եթէ կ'անդրադառնայ իր առ ջին գիւտերուն, փորձելու համար զանոնք հասցնելու այն կատարելու թեան զոր այնքան դժուար է ձեռք բերել։ Իր միտքի ուժը յայտնի ըլլ լով, քանի մը օր կարելի է ս գիտական օգտակար նոր գիւտի մ Բայց ոչ մէկ բան գիւղուածին նետուի։ Այս լռաւոր և միթոսաւ միտքով, ձախողուածի վախ չկայ. այս գիւտերէն ոչ մէն կրնայ վիժել առջ բերելով տաժուած յոյսի մը քա դումը։ Քանի՛ քանի անգամներ հն րիչը կ'ապրի ճամբուն վրայ մեծ դզորդ գիւտի մը, զոր ապագան չպի իրականացներ։ Ոչ մէկը գիտցաւ ե բեք և մտածումը չթափանցեց այն մթ խորչին ուր մեծն Թօմաս Ալվա Էտիս կ'երազէ, կը խորհրդածէ, կը հաշուէ կը կշէ իր մտածումները, հեռու ա խարհի աղմուկէն, և ամէն տեսակ դ տարկ խաղալիքներէ։

Էտիսըն մտադիր է մօտերս ճա բորդութիւն մը ընել Բարիզ, ուր ատեն առիթը պիտի ունենանք այս հսկ կաւոր և բարեգործ մարդը տեսնել

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ   Թիւ 93

ԷՄԻԼ ՇԱՆՊ

ԴԷՊԻ ԲԵՒԵՌ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ԺԷ.

ՈՒՐ Է ՊԶՏԻԿ ՊԷՌԹԷԼԸ

Ցանցաւոր բնիկը չարունակելով իր հետախուզութիւններուն հաշիւը տալ յարեց,

—Երկայնահասակներուն հարցումին ի պատասխան, վստահեցուցի զանոնք թէ դուք լերան միւս կողմէն վեր պիտի ելլաք և թէ գետի ճամբով եկած էք մինչեւ լերան ստորոտը։ Հետեւաբար թշնամիները այս կողմէն չէ որ կ'սպասեն մեր կարաւանը, այլ լերան միւս կողմէն։ Վստահ եղէք ասոր, իրենց ամէնէն մեծ ոյժը որ այս կողմն էր նախապէս, միւս կողմը փոխադրեցին։ Մեր ճամբուն վրայ հազիւ քառասուն հոգի կայ։ Մարդիկը զարմացան, թէ ինչո՞ւ համար փոխանակ այս կարճ ճամբէն գալու, հակառակ կողմը նախընտրած ենք։ Ես ասոր ալ պատասխան մը գտայ, և ըսի թէ ձեզ յանկարծակիի բերելու համար ընտրած ենք այս միջոցը, և ես նոյն իսկ այս բանը իմացնելու համար վազեցի հոս եկայ։ Երկայնահասակները վերջին ծայր գոհ մնացին իմ ծառայութենէս, որով մեծ աղէտէ մը կը փրկէի զիրենք։ Այսպէս թշնամիները լաւ մը ապահովցնելէ ետք, անմիջապէս դէպի հոս դիմեցի, միեւնոյն ժամանակ խոստանալով անոնց թէ նշանացի ձեւերով պիտի յայտնեմ իրենց այս կարաւանին մէջ անցած դարձածները։ Երբ անոնցմէ բաժնուեցայ, անտառին միւս կողմէն դառնալով, ընկերոջս հետ վազն ի վազը հասանք դէպի հոս։

—Վստա՞հ էք որ զձեզ չի հետապնդեցին։

— Բացարձակապէս վստահ եմ, որովհետեւ ճամբան չարունակ մեր չորս կողմերը կը հետազօտէինք, ետ առաջ կը դառնայինք, և ամէն նախազգուշութիւն ի գործ կը դնէինք։

Ցանցաւոր մարդը երբ այսպէս կը խօսէր, ընկերն ալ կը հաստատէր անոր բառերը։ Բօլ Մարկսիթա երկուքին ալ խօսածներուն ուշադիր մտիկ ընելով անոնց ամէնէն թեթեւ մէկ շարժումին իսկ աչքէ չէր վրիպեցներ։ Երկուքին վրայ ալ կասկածելի ո և է հետք չը կրցաւ նշմարել, անոնց արտաքին երեւոյթն ալ կը վկայէր որ անկեղծ էին իրենց խօսքերուն ու պատմութիւններուն մէջ։ Ցանցաւոր բնիկը չարունակելով խօսել,

—Վստահ եմ որ, ըսաւ, ասկէ ժամ մը ետք, երկայնահասակներուն ամէնքն ալ դէպի միւս կողմը պիտի երթան։ Անոնց երթալէն հակառակ կողմը բաւական հեռի է այս կողմէն, ուստի երբ մենք անոնց վրայ յարձակինք, մինչեւ անոնց լսելն ու օգնութեան հասնիլը բաւական գործ կրնանք տեսած ըլլալ։ Եւ սակայն ասկէ ուղղակի անոնց գիւղին ծայրը անտառէն եզերքը չերթանք։ Եթէ չեղ ճամբաներով երթանք, աւելի լաւ կ'ընենք։ Այսպէս թէեւ քիչ մը երկար ճամբորդելու հարկին տակ կը գտնուինք, և սակայն վստահ կրնանք ըլլալ։ Մեր առաջին յարձակումին՝ երբ միահամուռ հրացանաձգութեան մը սկսինք, երկայնահասակները լեղապատառ պիտի փախչին, որովհետեւ հրազէնի ձայն լսած չեն և պիտի ահաբեկին անոր մահացու աւերները տեսնելով։

Բօլ Մարկսիթա յանցաւոր մարդուն այս ծառայութեանը համար չնորհակալութիւն յայտնելով, խոստացաւ վարձատրել զայն, եթէ ապագային ալ նոյնչափ ուղղամտութեամբ գործէ։

Բնիկը զղջալի և ապաշաւի սրտաբուխ յայտարարութիւններով ամէն ապահովութիւն տուաւ իր անձնուիրութեան նկատմամբ։

Երիտասարդ գիտնականը չէր ուզեր գործի սկսիլ ու ճամբայ ելնել, մինչեւ որ կարաւանին ետ մնացած մասը իրենց չը հասնէր։ Հապճեպ յարձակում մը կարաւանին մարդիկը փճացնելէ զատ կրնար ըլլալ որ փոքրիկ Պէրթէլի ու Տանիէլ Ժագօբի ալ յաւիտենական կորստեանը պատճառ ըլլար։

Լերան գագաթէն բան մը չէր երեւար դեռ, և կարելի չէր վճռել թէ կարաւանին մնացած մասը ե՞րբ պիտի հասնէր հոն։ Արդեօք ուրի՞շ ճամբէ մը գացած էին, Մարկսիթա այս կէտը ճշդելու համար բնիկին հարցուց թէ՝

—Ուրիշ ճամբայ կա՞յ գիւղէն հոս գալու համար։

—Այո, կարելի է ուրիշ ճամբէ մըն ալ գալ, և սակայն ամէնէն կարճը աս է։

—Հապա եթէ մեր ընկերները ուրիշ ճամբէ եկած ըլլան, ո՞ւրկէ պիտի տեղեկանանք։

—Որ ճամբէն ալ որ գան, անպատճառ այս լերանը գագաթին արտաւայրը պիտի հասնին։ Հետեւաբար մենք կը տեսնենք զանոնք, որովհետեւ ամէնք ալ գիտեն երկայնահասակներուն բնակավայրին տեղը։

Բօլ Մարկսիթա հրաման ըրաւ որ բնիկներէն մէկը դիմաւորէ յետամնացները և ցուցունէ անոնց կարճ ճամբան, ասկէ զատ պէտք է փութացնէ զանոնք, որպէս զի ժամ առաջ հասնին ու պատճառ չըլլան գործին յետաձգուելուն։

Երիտասարդին այս գաղափարը չատ գործնական էր։ Բնիկները ամէն պարագայի մէջ պատրաստակամութիւն կը ցուցնէին անձնուիրաբար ծառայելու անոր հրամանին, ուստի ամէնքը մէկ առաջ նետուեցան, առաջին հրամանին մեկնելու պատրաստակամութիւնով։

Ցանցաւոր բնիկը անգամ հակառակ իր ծանր յոգնութեան առաջ նետուած էր այս ծառայութիւնն ալ մատուցանելու տենչով։

Բօլ Մարկսիթա ամէնուն ալ չնորհակալութիւն յայտնելէ ետք, հաւկու և ճկուն երիտասարդ մը ընտրեց, և զայն հրահանգելով, դիմաւորելու ղրկեց կարաւանին յետամնաց մասը։ Ընելիք գործ մը չէր մնացած այլ եւս, այս պատճառով ամէնքն ալ երկնցած կը հանգստանային։ Մաքս Բանֆէթ վերջին ծայր անօթեցած էր, և փորը կշտացնելու համար մացառուտներուն մէջ թռչունի հաւկիթներ փնտռելու ելաւ։ Բաւական դեգերումէ ետք, երբ մէկ քանի հատ հաւկիթ գտաւ ու խոժ կը պատրաստուէր, բնիկներու խու մը տեսաւ որոնք հեռուէն կուգայ Մաքս Բանֆէթ անմիջապէս Բօլ Մ կսիթային քով վազեց ու եղելութի իմացուց։ Հիմա ամէնքն ալ իրենց տողութեան ամբողջ ուժովը դէ մօտեցանչուած կողմը կը դիտէին, թ դիտակ չունէին, սակայն անոնց՝ իր հիւրընկալ Ֆուամիէժները ու կարա նին յետամնաց անդամները ըլլ հասկցան, և սակայն դարձեալ զգ չութիւնը ձեռքէ չձգելով, քարայ տերուն ետեւը պահուըտեցան, վա գաւոր հաւանականութեան մը պալ գային՝ զիրենք պաշտպանելու համ

Հարիւրէն յետոյ վստահ էին եկողները իրենց ընկերներն են, և կայն կրնար ըլլալ որ երկայնահա թշնամիները խաղ մը խաղալ փորձ իրենց գլխուն։

Առաջին կարծիքը ճշդուեցաւ հեռուէն եկող խումբը քանի տեսնար, այ աւելի կ'ստուգուէր ան կարաւանին անդամները ըլլալը, հեռաւորութիւնը չատ անհուն էր միջեւ, սակայն մինչեւ որ կատար ստուգութիւնը չապահովուէր, վ կեանները դար կ'երեւային ամէնուն

(Շարունակելի)

Այս յօդուածը կարելի է աւարտել ...ւոյն Լսողըմին այն յայտարարութեամբ ...ր բըսու գլուխին և հնարումին մէջ. ...րըսելութիւն դնելու պէտքին հա-...ր։

Ըստ իրեն, գլուայ՝ «եղունկի քեր-...ւք» (?) մըն է, որ կարեւորութիւն ...նի իրեն համար։ Ընդհակառակը ...արումը արդիւնք է մեթոտիկ, կշռա-...ատուած աշխատութեան մը, օժան-...ակուած՝ հնարիչի կարողութեամբ որմէ ...իսըն ունի այնքան բարձր կերպով։ ...ղըը, գիւտւմը գիւտ մը կը ծնցնեն. ...շխատութիւնը, յաճախ կատաղի աշ-...ատութիւնը միայն կը ցայտեցնէ հնա-...ումը, որ աւիծ կուտայ բնական երե-...յթներուն գիտողութեանն գործնական ...րդիւնք մը քաղելու։

Այս դատողութիւնը սուր է, ծա-...ուծ առած ըլլալով հնարիչներու իշ-...անէն, այն հրաշալից Ամերիկացիէն ...ր այնքան բարձր դիրքի մը հասցուց ...ր ցեղին համնճարը. այս քաղցր և ա-...ուչ մարդը, ժպտուն բերանով, սուր ...չքերով, բարութեան և կորովի դէմ-...քով, գործնական քանաստեղծ մըն է ...րուն ամէն մէկ գործը բարիք մը կը ...շանակէ մարդկութեան համար և նոր ...այան մը՝ յառաջդիմութեան փառայեղ ճամբուն վրայ։

ԱՐՏԱՔԻՆ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Ցուշիմայի նաւամարտը վճռեց լմընցուց ներկայ պատերազմին ծովին վրայի բաղդը։ Հիմա աչքերը ցամաքի կողմը դարձած են, ուր հակառակ հաշտութեան համար տարածուած զրոյցներուն, բաներ մը կը խլրտի, մեծ տուամ մը կը պատրաստուի։

Եթէ ճաբոնցիներուն բերնին նայինք ռուս բանակը այս անգամ ազատում չպիտի ունենայ, ինչ որ չեղաւ Մուքտէնի առջեւ հոս պիտի ըլլայ և արդէն ճաբոնական բանակին շրջանակը գծած, պարուրած է ռուսերուն կռնակը, նոյն իսկ, կ'ըսեն, նահանջի գիծն ալ վտանգի տակ է։

Բայց զարմանալին հոն է որ, միւս կողմէ սպարապետ Լինէվիչ ալ իր կացութիւնը սպառնալից չի տեսներ, ընդհակառակը ռուս զօրավարները ամէն ժամանակէ աւելի յուսալից են որ պատերազմի դիցուհին իրենց պիտի ժպտի այս անգամ։ Սակայն այս յոյսերը կամաց կամաց կասկածելի կը դառնան, քանի որ Լինէվիչ փոխանակ յարձակողական ձեռնարկելու, ինչպէս կը պոռոտախօսէր, իր կեդրոնը ետ կը փոխադրէ տակաւ։

Երբ Քուրօքի եւ Քավամուրայի միացեալ ուժերը կը փորձեն կրակէ գիծի մը մէջ սեղմել ռուսաց ձախ թեւը, Լինէվիչ փութով կ'ամրացնէ Կունչուլին-Իթունկ-Բիրին գիծը, որ բնական աքանչելի պաշտպանութիւններով օժտուած է, ճաբոնցիներուն համար դըժուարամերձենալի։ 12,000 չինացի գիշեր ցորեկ կ'աշխատցուին այս ռուսական ամրարտակներուն շինութեան համար, որոնց բաղդը կասկածելի է։ Վախ կայ որ ռուս բանակը երկար ատեն չկրնայ կենալ պաշտպանութեան այս առաջին գծին վրայ և ան իր վճռական պայքարը աւելի Քունչէնկցէ-Բիրին գիծին վրայ է որ պիտի մղէ։ Բազմաթիւ երկաթուղիներ հաստատուած են թեթեւ կառախումբերով, միշտ պատրաստ, որպէս զի պարտութեան մը ատեն Լինէվիչի նահանջը դիւրացնեն դէպ ի հիւսիս։

Բանակներուն թիւին վրայ կը տիրէ միշտ այն գաղտնարար վարագոյրը որ սկիզբէն ի վեր յատկանիշը եղաւ այս պատերազմին մէջ, մանաւանդ ճաբոնական բանակին համար։ Եւրոպացի ժամանգէտները իրենց հաշիւները ըրած լմնցած էին ասկէց առաջ Մուքտէնի առջեւ երկու զօրութեանց վրայ, և սակայն Քուրօբաթքինի ջախջախիչ պարտութեանէն ետք էր որ ի յայտ եկաւ թէ ճաբոնական նոր բանակ մըն ալ կար, մինչեւ այն ատեն անծանօթ մնացած մեծղի ուժ մը որ զօր. Քավամուրայի հրամանին տակ գործեց կողմնակի չարժումը։

Այժմ ճաբոնական բանակին թիւը ոմանք 600,000 հոգի կը հանեն 1800 թնդանօթներով։ Այս թիւէն 500,000ը ուղղակի Լինէվիչի դէմ պիտի գործէ և մնացեալը կը տարածուի Ռուսաց կռնակը։ Ուրիշ թերթեր ալ մինչեւ 250—280,000ի կիջեցնեն ճաբոնական գործօն բանակին թիւը։ Գալով ռուսաց, իրա՛ւ է թէ Մուքտէնի աղէտէն ի վեր նոր ուժեր ղրկուեցան Եւրոպական Ռուսիայէ, բայց իր կորուստները այնքան մեծ էին որ, այժմ հազիւ 350,000 հոգիի կը հասնի, 1500 թնդանօթներով։

Ընդհարումները կը շարունակուին Մանչուրիոյ ռազմադաշտին վրայ, յաճախ բուռն։ Լինէվիչ ալ հաստատեց թէ ռուսք պարտուեցան և թողուցին Լիաօքուանթիէն որ կարեւոր դիրք մըն է։ Հետեւաբար ռուս բանակը կամաց կամաց ետ կը քաշուի դէպ ի Սթունկ-Բիրին դիրքը։ Անձրեւները այժմ սկսած են ամէն ատենէ աւելի բուռն։ Նոյնիսկ կըսեն թէ այս տարի անձրեւ եղանակը շատ կանուխ սկսաւ, արգելք ըլլալով զինուորական գործողութեանց և աւելի՝ Զօր. Քավամուրայի կողմէ Նինկութայի վրայ կատարելի շարժման։

Ռազմադաշտին ռուս թղթակիցներն ալ յուսալից չեն երեւար, թէեւ իրենց հայրենի զգացումը միշտ լաւատեսութեան կը մղէ զանոնք։ Լիցեարուցեի մէջ Ռուսի թղթակիցը կը հեռագրէ թէ տեսակցութիւն մը ունեցած է 3րդ զօրաբանակին հրամատար զօր. Պաթիանովի հետ երբ զօրավարը կարծիք յայտնեց թէ ճաբոն չպիտի կրնայ շարունակել կռիւը մինչեւ վերջ, որովհետեւ Ռուսիա երկու տարուան մէջ պիտի կրնայ լնել Անդրսիպերիան երկրորդ գիծ մը։ Ասոր շնորհիւ ռուսք պիտի կրնան զօրք թափել և Մանչուրիայէն դուրս հանել ճաբոնցիները և պաշտպանել Վլատիվոսթօքը զօրեղ պահակազօրքով մը։ «Ռուս բանակը վերստացած իր նախկին քաջոյական կորովը, բարելաւուած է, մինչ կը նուազին ճաբոնական բանակին յատկութիւնները։ Ծովի վրայ կռիւը վերջացած է, բայց ցամաքի վրայ նոր սկսած է դեռ, ըսած է զօր. Պաթիանով. պատուաւոր հաշտութեան մը կնքումը միայն պիտի կրնայ ճաբոնը ազատել դժուարին կացութենէ մը (?) զգուշացնելով զայն աւերիչ պատերազմէ մը որմէ Ռուսիա յաղթապանծ դուրս պիտի գայ»։

Ռուսք թո՛ղ շարունակեն իրենց այս երեւակայութիւնները, վաղը իրականութիւնը դարձեալ պիտի գայ ջախջախել այդ մեծ խօսքերութիւնները որոնց արժէքը ա՛լ ամէն մարդ գիտէ, այն օրէն երբ Քուրօբաթքին մեծահանդէս յայտարարեց թէ «հաշտութիւնը Թօքիոյի մէջ պիտի կնքէ»։

Բայց հաշտութիւնը եթէ կնքող մը, եթէ անոր փափաքող մը կայ այն ալ այսօր Ռուսիան է, որ ուղղակի կամ անուղղակի կերպով մէջտեղ նետեց այդ հարցը, կամ անկեղծօրէն բաղձալով անոր և կա՛մ դիւանագիտական խաղ մը խաղալ ուզելով։

Պատերազմին սկիզբէն ի վեր քանիցս խօսք եղաւ հաշտութեան, ճաբոնի պայմանները հրատարակուեցան, յայտարարութիւններ տեղի ունեցան, բայց ո՛չ մէկ անգամ այդ բանը այսքան իրականութեան գոյն առած էր որքան հիմա։ Հակասութիւնները տարօրինակ են չիտալը։ Երբ Ուաշինկթընի Բարիզի և Լոնտոնի մէջ յուսալից հաւաստիքներ կան, անդին Մանչուրիոյ դաշտերուն վրայ արիւնը կը շարունակուի թափիլ և Բեթերսպուրկի ու Թօքիոյի մէջ տարտամ առեղծուած մը կայ։ Պաշտօնական յայտարարութիւններ չկան բայց պաշտօնական ձեւակերպութիւններ կան, որոնք չեն աւարտիր, չեն լմնար։ Օր մը Ուաշինկթընը կ'ընտրուի իբր երկու տէրութեանց լիազօրներու գումարման վայրը, միւս օր Լա Հէյը, ժամ մը ետք Լոնտոնի կամ Բարիզի վրայ կը խօսուի։ Այսպէս տեղերու պար մըն է կը դառնայ։ Միւս կողմէ պատուիրակներ ալ չեն մօտցուիր ընտրուիլ։

Իթոյի, Նէլիտովի, Բրոֆ. Մարթէնսի, և նոյնիսկ Լինէվիչի և Օեամայի վրայ կը խօսուի յաջորդաբար, առանց որոշ բան մը գտնուելու, սոյնք պաշտօնական անուանում մը գոյութիւն ունենալու։

Բայց այս հաշտութիւնն ալ խաղ մը կը կարծուի, դիւանագիտական ծուղակ մը ուր չինկաւ ճաբոն և բնական էր թէ չպիտի ինար, իր ցարդ ցոյց տուած աղուէսի խորամանկութեան և խորաթափանց իմացականութեան շնորհիւ։

Ռուս հարուածեալ արժանապատուութիւնը չպիտի կրնար լռել, իր դարաւոր խրոխտութիւնը չպիտի կքէր նորաբոյս ճաբոնի մը թաթին տակ, և երբ հաւանական չարժումներ ծայր տուեր են հաշտութեան համար, կ'երեւի թէ ուրիշ ելքի հնար մը չէ տեսած ներկայ կացութենէն ազատելու։ Ճաբոն իրաւունք կրնայ ունենալ կասկածելու Ռուսիոյ անկեղծութեան վրայ հաշտութեան մասին և մերժելու յաւերժապէս զինադադարի մը կնքումը, որ իր պատրաստի վառած ուժին մէկ կասումը պիտի ըլլար և թշնամիին ժամանակ շահեցնել տալու անխոհեմութիւն մը, քանի որ Պերլինէն կը տեղեկացնեն թէ ռուս կառավարութիւնը գերման տունի մը յանձնարարած է 200 միլիոն փամփուշտ՝ Մանչուրիոյ բանակին համար։ Հրացան եալէն ալ գնել ուզած է բայց իր ուզած ատեն յանձնուելու անկարելիութիւնը պատճառ եղած է յանձնարարութեան մէկ կողմ թողուելուն։

Ինչ որ ալ ըլլայ սակայն, իրերը այնպէս ցոյց կուտան թէ մարդասիրական ձեռնարկները և կոչերը ապարդիւն, անարձագանգ պիտի մնան և Խաղաղութեան դիցուհին իր երեսը պիտի ծածկէ, չտեսնելու համար այն նոր թոհ ու բոհը որ պիտի պայթի, այն արեան գետերը որոնք պիտի հոսին և այն մարդկային կեանքերը որոնք անգթօրէն պիտի յօշոտուին Մանչուրիոյ լայնարձակ դաշտերուն մէջ, Պատերազմի արհաւիրքին տակ։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ԳԱՆԳԱՏՆԵՐԸ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԴԷՄ

ՀԷՆՔԷԼ ՏՕՆԷՐՍՄԱՐՔ ԻՇԽԱՆԻՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Հէնքէլ Տօնէրսմարք իշխանը երբ գաղտնի պաշտօնով մը Բարիզ կը գտնուէր, հոն տեսակցութիւններ ունեցաւ ֆրանսացի այլ և այլ պաշտօնական անձնաւորութեանց հետ։ Կօլուա ատոնց մէկ ամփոփումը հրատարակելով, Տօնէրսմարք իշխանը ըսաւ թէ, կ'ըսէ, դուք ֆրանսացիներդ անգիտանալ կը ձեւացնէք աստիճանը վըտանգին որ պատրաստուելու վրայ է։ Ես այս մօտալուտ վտանգը տեղեկացընելու յատուկ պաշտօնով սահմանագըլուխը անցայ և հոս եկայ։ Գերման վեհապետը և գերման ժողովուրդը կը փափաքին Ֆրանսայի հետ հաստատել փափկանկատ և բարեկիրթ յարաբերութիւն մը, ինչ որ սովորական է ամէն քաղաքակիրթ ազգերու միջեւ։ Եւ սակայն բարի դրացնութեան այս պայմանները միշտ կը մերժուին Ֆրանսայի կողմէ Գերմանիոյ արժանապատուութիւնը վիրաւորելու աստիճան ցրտութեամբ, ինչ որ զայրոյթ կը պատճառէ գերմաններուն։ Մ. Լուպէի Բեթերսպուրկ այցելած պահուն, երբ արտաքին գործոց նախարար Մ. Տէլքասէ Պերլինէ կ'անցնէր, գերման կայսրը, ուրիշ մը բերնով ըսել տուաւ անոր թէ՝ ուրախ պիտի ըլլայ եթէ Մ. Տէլքասէի հետ տեսակցի։

Արտաքին գործոց նախարարը սակայն պատասխանեց թէ Ն. Վեհափառութեան այս բաղձանքը գոհացնելու չափ ժամանակ պիտի չը կրնայ գտնել Պերլինի մէջ։ Դեռ մօտ ժամանակներս Բարիզի ինքնաշարժ կառքերու քլիւպը, գերման իշխան Հանրիխի հրաւիրագիր մը ղրկած էր մրցումին մասնակցելու։ Ն. Բարձրապատուութիւն ընդունեց այս հրաւէրը, սակայն ֆրանսական կառավարութիւնը արգիլեց անոր Բարիզ գալը։ Դարձեալ, ասկէ քիչ առաջ գերման գահաժառանգին նշանածը Մէքլէմպուրկի Սէսիլ իշխանուհին փափաք յայտնած էր Ֆրանսայի Միջերկրական եզերքը Քան երթալ, ֆրանսական կառավարութիւնը անուղղակի կերպով յայտարարեց գերման իշխանին թէ իր նշանածին կամքը կատարել անկարելի էր և թէ անյարմար էր որ գերման իշխանուհի մը ֆրանսական հողին վրայ գար։ Դարձեալ, մօտաւոր անցեալի մը մէջ, երբ կը փափաքէինք Ֆրանսայի հետ բանակցութեան մտնել ափրիկեան երկաթուղիի մը մասին, Մ. Տէլքասէէն ո և է պատասխան մը չի կրցանք ստանալ։

Ֆրանսայի կողմէ զանց առնուած այս քաղաքավարական և կենցաղագիտական պարտականութիւններէն դուրս, գանգատի դեռ խիստ շատ պատճառներ կրնանք առաջ բերել։ Գերմանիոյ դաշնակից Տէրութիւններէն մէկը աշխատեցաք պահել անկէ և ասիկա ձեր մտերմական յարաբերութիւններ մշակած ուրիշ մէկ Տէրութեան խորհուրդով ու յանձնարարութեամբ ըրիք։

Իրաւ է որ ձեր փափաքին համեմատ կրնաք դաշնակից և բարեկամ տէրութիւններ ընտրել, ասիկա ձեր արդար իրաւունքն է, միեւնոյն ատեն սակայն մենք ալ ստիպուած ենք հետամուտ ըլլալ հասկնալու ձեր դաշնակցութեան հետեւանքները գերման շահերու տեսակէտով։ Եթէ մի միայն Եւրոպայի խաղաղութիւնը ապահովելու նպատակով համաձայնած ըլլայիք Անգլիոյ հետ, այդ համաձայնութիւնը ամենէն առաջ մենք պիտի ծափահարէինք։ Եւ սակայն ցաւալի է ըսել թէ՝ Ֆրանս. կառավարութեան կարծիքները ցոլացընող ֆրանսական ծանօթ թերթերու այս համաձայնութեան նկատմամբ արտայայտած գաղափարներն ու կարծիքները ինչպէս նաեւ այն կարգի կարծիքներ որոնք պաշտօնական չափ կարեւոր են, ասոնցմէ զատ Էտուարտ Թագաւորին Բարիզի մէջ արտասանած խօսքերը լիուլի համոզում գոյացուցին մեր մէջ թէ Անգլօ-Ֆրանսական համաձայնութիւնը իրեն միակ նպատակակէտ ունի Գերմանիան չէզոքացնել և մօտալուտ յարձակում մը պատրաստել անոր դէմ։ Վերջապէս երբ Մարօքի մէջ այնչափ շահեր ունէինք, Ֆրանսայի առանց մեզի բան մը հարցնելու և առանց մեզի հետ խորհրդակցելու, Փասի երկիրը իր ուզածին պէս կառավարելու ձգտիլը վերջին ծայր վշտացուց Գերմանիան։ Ֆրանսայի հետեւած այս քաղաքականութիւնը բուն իսկ ֆրանսակա՞ն քաղաքականութիւնը պէտք է նկատենք թէ Մ. Տէլքասէի անձնական հայեացքը։ Եթէ կը կարծէք որ ձեր կարգած արտաքին գործոց նախարարը Ֆրանսայի համար ծանր հետեւանքներ ունեցող վտանգներու առաջնորդած է ձեր երկիրը, պէտք է բաժնուիք այդ նախարարէն։ Նոր ուղղութիւն մը պէտք է գծէք Ֆրանսայի արտաքին գործերուն համար, և ձեր այս նոր ընթացքը պէտք է զգացնել տաք։ Մ. Տէլքասէի անձը նշանակութիւն չունի մեզի համար, բայց անոր քաղաքականութիւնը սպառնալիք մըն է Գերմանիոյ, որ այդ սպառնալիքին իրականանալուն չպիտի սպասէ։ Գերման կայսրը պատերազմ չը սիրեր, անոր միակ նպատակակէտը գերման վաճառականութեան ծաւալումն և ընդարձակումն է։ Գերման կայսրը կը փափաքի ստուարացնել ու զօրացնել նաւատորմը մի միայն խաղաղասիրական և առեւտրական նպատակներու ծառայեցնելու համար զայն։

Անգլիոյ հետ ձեր գոյացուցած բարեկամական համաձայնութիւնը գրաւոր դաշնակցութեան մը վերածել և Անգլիոյ շահերուն ծառայելը ձեզի վերաբերեալ խնդիր մըն է բնականաբար։ Միեւնոյն ատեն սակայն պէտք է նըկատի առնէք այն ծանր դժուարութիւնները զորս Ֆրանսայի վրայ պիտի բեռցընէ անգլիական այս դաշնակցութիւնը։ Այս առթիւ ազատ էք ձեր որոշումներուն մէջ։

Կարելի է որ Գերմանիոյ հետ ծագելիք պատերազմի մը մէջ յաղթէք, վասն զի դժբախտ ժամերու մէջ Ֆրանսա իր մէջ արտակարգ միջոցներ գտած է, բայց եթէ յաղթուիք —և իմ առջի ենթադրութիւնս երկրորդին վիրաւորիչ հանգամանքը կը չէզոքացնէ,— եթէ յաղթուիք, ինչ որ հաւանական է, հաշտութիւնը պիտի կընքուի Բարիզի մէջ։ Կը յուսա՞ք որ Անգլիա մինչեւ վերջը հաւատարիմ ձեզ հետ կնքած բարեկամութեան, պիտի օգնէ ձեզի, և Գերմանական հողին վրայ զինուորական գործողութիւններ պիտի կատարէ, որպէս զի օգուտ քաղէք։ Թերեւս։ Ձեզի համար լաւագոյն պայմանները նկատի առնենք։ Ենթադրենք որ Անգլիա ռմբակոծէ մեր նաւահանգիստները, ոչնչացընէ մեր նաւատորմը և գրաւէ մեր գաղութները։ Ձեզմէ առնուելիք միլիառներով մենք կրնանք մեր վնասները դարմանել։ Անգլիա կրնայ ենթադրել որ իր հողին վրայ անկարելի է յարձակում գործել իր դէմ, բայց երբ անգամ մը ձեր հողը մտնենք, մեզի անկից դուրս չի կրնար հանել։ Բայց, մետայլին միւս կողմն ալ նայինք։ Ֆրանսա չսպառնար Գերմանիոյ։ Ինչպէս ըսաւ բարեկամս Կամպէթթա, անիկա միշտ կը խորհի Ալզաս-Լօռէնի վրայ, բայց երբեք անոնց խօսքը չի բանար։ Ուրիշ խնդիրներ զինքը կը զբաղեցնեն. որովհետեւ աշխարհ այնքան ընդարձակ է որ ձեզի պէս ազգ մը կրնայ միշտ բան գտնել գոհացնելու համար իր այժմու փափաքները, մէկդի ձգելով այժմ անիրականալի յոյսերը։ Ձեր երկիրը անշուշտ կրնայ քաղաքակրթել ազգի մը համար փափաքելի ամէնէն գեղեցիկ և ամէնէն փառաւոր գործը կատարել, եթէ իբր միջնորդ ծառայէ բարեկամ Անգլիոյ և Գերմանիոյ միջեւ, և եթէ իրաւարարի դեր կատարէ ո և է վէճի մէջ, ընդհանուր կնճռոտութեան մը և կռիւի մը արհաւիրքը խնայած պիտի ըլլայ աշխարհի։ Հաւատացէք գերմանի մը ըսած այս խօսքերուն, որ միշտ մեծ համակրանք տածած է ձեզի հանդէպ։ Հրաժարեցէք սա նախարարէն որ Եւրոպայի խաղաղութիւնը խանգարելու միայն կը ծառայէ և Գերմանիոյ հանդէպ ուղղամիտ քաղաքականութեան մը հետեւեցէք, որովհետեւ ա՛ն միայն կը վայլէ ձեզ պէս մեծ ազգի մը, եթէ կ'ուզէք որ աշխարհի խաղաղութիւնը պահպանուի։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ, Յունիս 20 (Պաշտօնական).—Սպարապետ Լինէվիչ հետեւեալ հեռագիրը ղրկեց Յունիս 16ի և 17ի կռիւներուն վրայ.—Ճաբոնցիք մեծ ուժերով յարձակեցան մեր վրայ Լիաօ Գուանթիի ամրութեանց մօտ։ Ճաբոնական մէկ զօրաբաժին, երեք հեծելավաշտ և մէկ դաշտային հրետանի պաշարողական չարժում մը ի գործ դրին մեր ձախ կողին դէմ։ Առտուն, ժամը 6ին, ճաբոնական հետեւակազօրքեր 30 վաշտ թնդանօթաձիգ զօրաց հետ պաշարողական չարժում մը փորձեցին մեր աջ կողին դէմ, և չարունակ նեղելով մեր զօրքերը, ստիպեցին զանոնք որ աւելի դէպի հիւսիս գըտնուող ամրութիւնները քաշուին։ Ռուս հեծելազօրքերը մէկ քանի անգամ յարձակում կրեցին ճաբոնցիներուն կողմէ։ Ճաբոնական հեծելազօրքեր գրաւեցին Լիաօ Քուանթին։ Առտուն, ժամը 10ին, ճաբոնական հեծելազօրքերը գրաւեցին նաեւ Սինխաչէնը, բայց մեր զինուորները յաջողեցան այս երկրորդ դիրքէն դուրս հանել ճաբոնցիները։ Քօրէայէ կը տեղեկագրուի ինծի թէ ճաբոնցիք ընդարձակ գործողութիւններու սկսան Լէնկչէնի և Նուզանի կողմերը։ Յունիս 19ին բանակներու դիրքին մէջ ո և է կարեւոր փոփոխում առաջ չէ եկած։

—Զօր. Լինէվիչ հրամայեց որ Խարպին գտնուող հիւանդները և վիրաւորեալները փոխադրուին Ցիցիքար։

ԼՈՆՏՈՆ.— Մուքտէնէ կը հեռագրուի թէ Զօր. Նօկի ետ մղեց Զօր. Միչչէնքոյի բոլոր յարձակումները, և կը շարունակէ իր պաշարողական չարժումը։ Ռուս զօրքերը նահանջեցին, չպաշարուելու համար։ Զօր. Քուրօքի ետ մղեց Ռուսաց կեդրոնին կողմէ կատարուած յարձակում մը։ Ռուսք սկսան պարպել Քիրինը, որուն շրջակայ բոլոր ամրութիւնները ճաբոնցիներուն կողմէ պաշարուելու վրայ են։ Զօր. Լինէվիչ վճռապէս սկսաւ մեծ ճակատամարտին։ Ռուս բանակը չորս կողմէն պաշարուած է և մեծ կորուստներու կենթարկուի։ Մղուած ճակատամարտը մէկ քանի օրէն վճռական արդիւնք պիտի տայ։ Թօքիոյէ կը հեռագրուի թէ Նօկի առաջ վարելով իր գործողութիւնները, կտրեց Ռուսաց դէպի Խարպին նահանջի գիծը և ասոր վրայ էր որ Լինէվիչ ստիպուեցաւ վճռական ճակատամարտը մղելու։ Մեծ յոյս կայ որ Մարէշալ Օեամա մինչեւ մէկ քանի օր գրաւէ Խարպինը, որուն բնակիչները սկսան հեռանալ քաղաքէն և հեռաւոր վայրեր կ'երթան։ Լինէվիչի բանակին վիճակը շատ տագնապալից է, և վախ կայ որ մի գուցէ Լինէվիչ գերի իյնայ ճաբոնցիներուն ձեռքը։ Մարէշալ Օեամա Զօր. Լինէվիչը Խարպինէ անդին մղելէ վերջ, անմիջապէս պիտի ձեռնարկէ Վլատիվոսթօքի պաշարման, և պիտի ջանայ գրաւել բերդաքաղաքը, հաշտութեան բանակցութիւններու սկսելէ առաջ, իսկ Թօկիօ մէկ քանի մարտանաւ պիտի ղրկէ Սաղալին և պիտի գրաւէ զայն։ Ճաբոնցի զօր. Հազուկավայի բանակը հասաւ Թումէնի գետին մօտ։ Զօր. Լինէվիչ պիտի չկրնայ դիմադրել ճաբոնական այս նոր և զօրաւոր բանակին դէմ, որով ճաբոնցիք դիւրաւ պիտի կրնան վարել զինուորական գործողութիւնները։ Թօքիոյէ լուր կը տրուի թէ Ռուսք պարտուեր են Քիրինի շուրջ մղուած բուռն կռիւի մը մէջ, բայց այս լուրին վրայ դեռ ո և է մանրամասնութիւն չկայ։

—«Սէնդրըլ Նիւզ»ի Մանչուրիոյ թղթակիցը կը հեռագրէ.— Ճաբոնցիք կ'ըսեն որ Խունխուզներ յարձակեցան վիրաւոր ճաբոնցի զինուորներով լեցուն հիւանդանոցի մը վրայ։ Թէեւ բժիշկները և վիրաբոյժները Կարմիր Խաչի դրօշ պարզեցին հիւանդանոցին վրայ, բայց Խունխուզները կարեւորութիւն չտուին ասոր, և բանի հիւանդանոց մտնելով, վիրաւորեցին կռուելու անկարող հիւանդներ, մնացուցին բազմաթիւ վիրաւորեալներ և գերի վարեցին 20 վիրաբոյժ։ Խունխուզները չգոհանալով իրենց ի գործ դրած նախճիրէն, կրակի տուին նաեւ պաշարի շտեմարանը։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ.— Ռուս գործակալութիւնը բացարձակապէս կը հերքէ ճաբոնական աղբիւրէ առնուած և ճաբոնական «Ազահի» լրագրին Մանչուրիոյ թղթակցին կողմէ հաղորդուած այն լուրը, զոր «Սէնդրըլ Նիւզ» արտատպած է, թէ խունխուզները յարձակած ըլլան հիւանդանոցի մը վրայ, թէեւ վիրաբոյժները Կարմիր Խաչի դրօշ պարզած էին, թէ բազմաթիւ զինուորներ սպաննուած ու վիրաւորուած են, սպանդանոցի տեսարան մը պարզելով։ Միանգամայն թէ խունխուզները այրած են հիւանդանոցին մթերանոցները, որոնք մեծաքանակ դեղ են. ունէին, և 20 վիրաբոյժ գերի բռնած են։ Այս լուրը բոլորովին չինծու է։ Լինէվիչի հեռագիրներուն նայելով Մանչուրիոյ մէջ այդ տեսակ բան մը չէ պատահած։ Հետեւաբար վերոգրեալ հեռագիրը, որ բոլորովին նպատակաւոր հանգամանք մը ունի, պէտք չէ բնաւ նկատի առնուի։

ՄՈՍԿՈՒԱ.— Թոմսքէ լուր կը տրուի թէ երթեւեկութիւնները առժամաբար դադրեցան սիպերիական երկաթուղիին գծին վրայ։

ԼՈՆՏՈՆ.— Բեթերսպուրկէ կը հեռագրուի.— Զրոյց կայ որ Զօր. Քուրօբաթքին Բեթերսպուրկ կանչուեր է։

ԹՕՔԻՕ.—Երէկ մեծ խորհուրդ մը գումարուեցաւ վերջնապէս որոշելու համար հաշտութեան պայմանները։ Ներկայ էին կոմս Քացուրա, Մարքիզ Իթօ Պառոն Եամակադա, Մ. Քօմուրա, Մ. Թերաուչի, ամենքն ալ անդամ պատերազմական խորհուրդին, և մէկ քանի զօրավարներ։

ՈՒԱՇԻՆԿԹԸՆ.—Ճաբոնական դեսպանը ծանոյց նախագահին թէ ճաբոնի պատուիրակները Ուաշինկթըն պիտի հասնին առաջիկայ Օգոստոս 1ին, և եթէ Ռուսիա հաւանի ճաբոնի պայմաններուն, բանակցութիւնք շուտով պիտի սկսին։ Դիւանագէտ մը յայտարարեց տեսակցութեան մը միջոցին թէ բացարձակապէս սխալ է որ Տէրութեանց միջամտութեան վրայ ճաբոն մեղմացուցեր է իր պայմանները։ Բացարձակապէս սխալ է թէ զինադադար կընքելու համար բանակցութիւն սկսած է Մարէշալ Օեամայի և Զօր. Լինէվիչի միջեւ։ Պատերազմական գործողութիւնք պիտի չդադրին, մինչեւ մեծ ճակատամարտին վերջանալը։ Հակառակ Մր. Րուզվէլդի ջանքերուն, հաշտութեան բանակցութիւնները պիտի չսկսին, մինչեւ որ սկսուած ճակատամարտը վերջանայ։

ՓԱՐԻԶ.—Մ. Վիթէ անմիջապէս Մ. Նահանգները պիտի ուղեւորի։ Անոր մեկնումը առնչութիւն ունի հաշտութեան յառաջիկայ բանակցութեանց հետ։

—Բեդերսպուրկէն առնուած լուրերու նայելով, Պիրիլէվ ծովակալը ամենէն աւելի հաւանական ընտրելին կը նկատուի Ավէլան ծովակալին, իբրեւ ծովային նախարար։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ.—Այս տեղի ամերիկեան դեսպանը Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարարին հետ տեսակցութիւն մը ունեցաւ և յետոյ ընդարձակ հեռագիր մը ուղղեց Րուզվէլթ նախագահին։ Զրոյց կայ թէ Ռուսիա կարգ մը առաջարկութիւններ ըրած է Մ. Րուզվէլթի՝ զինադադարի մասին այս վերջնոյն կողմէ եղած առաջարկութեանց իբրեւ պատասխան։

ԼՈՆՏՈՆ.— Ուաշինկթընէ կը հեռագրուի Ռոյտէրի.— Նախագահ Մր. Րուզվէլդ նկատելով որ Մանչուրիոյ մէջ այս օրերս մղուելիք մեծ ճակատամարտը ի դերեւ պիտի հանէ հաշտութեան բանակցութեանց սկսման համար եղած բոլոր ջանքերը, կ'աշխատի որ զինադադար կնքուի։ Նախարարաց խորհուրդը այսօր նիստ գումարեց, և որոշեց ձեռնարկներ ընել որ զինադադար կնքուի Մանչուրիոյ մէջ։

—Ցարդ ո՛ և է լուր չկայ անգլիական IpskG շոգենաւին վրայ, որ Մայիս 24ին Սինկափուրէ մեկնած է դէպ ի Նակազաքի, ռմբակ բեռցած։ Ապահովագրական ընկերութիւնները մտահոգութեան մէջ են։ Այս շոգենաւը Ծ. Արեւելքի ջուրերուն մէջ երթեւեկող ամէնէն մեծ և արագընթաց շոգենաւերէն մէկն էր, և այնպէս կը կարծուի թէ ընկղմուած է ռուս օժանդակ յածանաւի մը կողմէ։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ.—Ս. Նիքոլա մայր եկեղեցին մէջ, երէկ, հոգեհանգիստ կատարուեցաւ Ցուշիմայի նաւամարտին մէջ մեռնողներուն համար։ Ներկայ էին Ռուսիոյ կայսրուհին, մեծ դուքսերը ու մեծ դքսուհիներ և նաւային բարձրաստիճան պաշտօնատարներ։

ԼՈՆՏՈՆ.—Անգլիոյ և Ճաբոնի միջեւ նոր դաշնակցութիւն մը պիտի կնքուի։ Այդ դաշնադրութեան տրամադրութիւնները աւելի լուրջ և անկեղծ հանգամանք մը ունին, որով երկու տէրութեանց յարաբերութիւնները աւելի պիտի ամրապնդուին։

—Շանկայէն կը հեռագրեն թէ անգլիական երեք զրահապատ յածանաւեր նոյն նաւահանգիստէն ճամբայ ելեր են, բայց ո՛ւր երթալնին յայտնի չէ։

ՓԱՐԻԶ.— Ֆրանսական քանի մը մարտանաւեր պատրաստ կը գտնուին Հնդկաչինու ֆրանսական նաւաբաժնին միանալու համար։ Այդ մարտանաւերուն մէջ կային արտասահմանի բանակին պատկանող երեք վաշտեր։

ՎԻԷՆՆԱ.—Պարսից Շահը Քոնթրէքսէվիլ ուղեւորեցաւ, համակրական ցուցադրութեան արտայայտութեանց մէջտեղ։ Աւստրիոյ կայսրը, արքիդուքսերը և բարձրաստիճան պաշտօնատարները մինչեւ կայարան ընկերացան, Շահին, որ ժողովրդեան կողմէ մեծ խանդավառութեամբ ընդունուեցաւ։

—Աւստրիոյ վարչապետ Պառոն Կաուչ, վաղը, Երեսփ. Ժողովէն քսան միլիոն քուրոնի վարկ մը պիտի ուզէ՝ նոր համալսարաններ հաստատելու համար։

ՓԱՐԻԶ.— Երեսփ. Ժողովին մէջ Մ. Մ. Տըլսինքօշէն ու Պինտէր ուզեցին հարցաքննութիւն ընել՝ Ֆրանսայի արտաքին քաղաքականութեան և օտար երկիրներ գտնուող ֆրանսական քանի մը դեսպաններու արարքին վրայ։ Մ. Ռուվիէ բացարձակապէս մերժեց, ըսելով որ սովորութիւն չէ այդ տեսակ բաներու վրայ վիճաբանիլ այն պահուն, երբ բանակցութիւններ կը կատարուին օտար տէրութեանց հետ։ Ժողովը համամտութիւն յայտնեց Մ. Ռուվիէի և հարցաքննութիւնները չընդունուեցան։

ԱԹԷՆՔ.—Թագաւորը Մ. Ռալլիի յանձնեց նոր նախարարութեան կազմութիւնը։

ԲԷՇԹԱ.—Ֆրանց Եօզէֆ կայսրը հրամանագիր մը ուղղեց բանակին՝ վեր հանելով վախճանեալ Եօզէֆ արքիդուքսին զինուորական առաքինութիւնները և հրամայելով որ հետեւակներու 37րդ զօրագունդը միշտ վախճանեալին անունը կրէ։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

ՀԱԲԷՇԻՍՏԱՆԻ ՀՈԳԵՒՈՐ ՀՈՎԻՒ Տ. ՄԿՐՏԻՉ ՔՀ.Ի ԱՏԻՍ-ԱԲԱԲԱ ԺԱՄԱՆՈՒՄԸ

Եթովպիոյ հոգեւոր հովիւ Տ. Մկըրտիչ քհնյ. Ջիպուտեան Մայիս 15ին ողջամբ ժամանած է Եթովպիոյ մայրաքաղաքին Շուլու ըսուած տեղը ուր անցուցած է գիշերը։ Նոյն օրը Եթովպիոյ Մենելիք կայսեր ոսկերչապետը Ն. Վեհափառութեան իմացուցած է Տ. Մկրտիչ քհնյ.ի Շուլու հասնիլը։ Կայսրը հրամայած է ոսկերչապետ Պ. Պօղոս Տարեանի յատկապէս կազմուած մասնաւոր չէնք մը քահանային տրամադրութեան տակ դնել, որչափ ատեն որ ան Ատիս-Ապապա մնայ։ Մենելիք կայսր իր կողմէն յատուկ պատգամաւոր մը կ'որոշէ դիմաւորելու համար Ջիպուտեան քահանան, որ Մայիս 16ի առաւօտ տեղւոյն ազգայիններէն, ինչպէս նաեւ Ցոյն երեւելիներէն կը դիմաւորուի Շուլուի մէջ, ուր կը ժամանէ նաեւ Կայսեր ներկայացուցիչը, որ Ս. Խաչը համբուրելէ ետք կ'ողջագուրէ և բարի գալուստ կը մաղթէ քահանային։ Տ. Մկրտիչ քհնյ. տեղացի ազգայիններուն կողմէ պատրաստուած ջորին հեծնելով կ'ուղղուի մայրաքաղաք։ Թափօրը՝ որուն կ'ուղեկցէին նաեւ զինուորներ, երկու ժամէն քաղաք կը մտնէ։

Կայսրը հրամայած է որ քահանային բոլոր ծախքերը կայս. գանձարանէն հոգացուին։

Տ. Մկրտիչ քհ. Կայսեր պիտի ներկայացնէ Ս. Միւռոն, Մասունք մը, ինչպէս նաեւ Քրիստոսի գերեզմանը համակ սատափէ քանդակեալ ճաշակաւոր և գեղեցիկ գործ մը։

— Զօր. Մաչաչա կը պատրաստուի եղեր Պոլիս մեկնիլ։

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ Հայրը Երկուշաբթի օր Կայս. Պալատ գնաց։

ԽԱՌՆ ԺՈՂՈՎԸ գումարուեցաւ երէկ առաւօտ Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր և ատենապետութեամբ Տիգրան էֆ. Եուսուֆեանի։ Ներկայ էին, Կրօն. Ժողովէն՝ Տ. Գրիգորիս արքեպս. Յովհաննէսեան, Տ. Եղիշէ եպսկ. Դուրեան, Տ. Գաբրիէլ եպսկ. Ճէվահիրճեան, Տ. Կարապետ Սեթեան և Տ. Կարապետ Սանտալճեան Ա. քահանաները։ Քաղ. Ժողովէն՝ Վսեմ. Գաբրիէլ էֆ. Նորատունկեան, Միհրան էֆ. Սեթեան, Գրիգոր էֆ. Խտրեան, Մկրտիչ էֆ. Ասատեան, Սեպուհ էֆ. Տէմիրճիպաշեան և Տիգրան էֆ. Տէր Ներսէսեան։

Եգեանց Պ. Կարապետի մահուան առթիւ յիշատակուեցաւ հանգուցեալին եկեղեցասիրական և ուսումնասիրական ծառայութիւնները և Ժողովը յոտնկայս յայտնեց իր խոր յարգանքը անոր յիշատակին և վշտակցութիւնը անոր մահուան համար։

1. Երուսաղէմի հայոց Պէնիչ Յանձնաժողովի անդամներէն ոմանք հրաժարական մատուցած ըլլալով, Ժողովը անընդունելի դատեց հրաժարականները և որոշեց հրաւիրել զիրենք՝ մատուցանելու իրենց աջակցութիւնը Ազգ. Վարչութեան։ Ժողովը այս առթիւ որոշեց նաեւ Ս. Երուսաղէմի նախորդ Եկեղեցեց Տեսուչ Մագաքեան Տ. Ղեւոնդ վրդ.ի գրել, որպէսզի մատու-

ցանէ թէ՝ վանական մատակարարութեան վերջին երկու տարուան հաշուեցոյցերը և թէ կալուածական շինուածոց գնմանց ու վաճառմանց հաշիւները ալ։

2. Եգիպտոսի նորընտիր առաջնորդ Տ. Մկրտիչ վարդապետի մէկ գրութենէն գոհունակութեամբ իմացաւ Ժողովը, որ իրեն յանձնուած առաջնորդական պաշտօնը ընդունած է և պատրաստ կը գտնուի Եկեղեցւոյն ծառայել արժանապէս։

3. Երուսաղէմի Ամեն. Ս. Պատրիարքը յայտագրով մը ծանուցած էր առժամեայ Տնօրէն Ժողովի մը կազմութիւնը։ Ժողովը որոշեց յայտնել Ն. Սրբազնութեան իր համամտութիւնը։

4. Պալըքէսիրէն ուղղուած հեռագիր մը տեղւոյն Քաղ. Ժողովի անդամոց ոմանց դէմ բողոքած էր։ Ժողովը դիւանին յանձնեց նոյն հանրագիրը ի նախաքննութիւն։

5. Զարսանճագի Գաւառ. Վարչութիւնը խնդրած էր եպիսկոպոսական վկայական յանձնել տեղւոյն առաջնորդ Տ. Կորիւն վրդ.ի։ Ժողովը նկատելով որ Տ. Կորիւն վրդ. իր գըրերը իբր հրաժարեալ առաջնորդ կը ստորագրէ, և ստէպ խնդիր կը մատուցանէ մեկնելու Վիճակէն, որոշեց Գաւառական Վարչութեան ուշադրութեան յանձնել այս պարագան որ տեղի չէր թողուր ուշադրութեան առնելու իր խնդիրը։

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ Հօր կողմէն Պատր. Փոխանորդ Տ. Գաբրիէլ Սրբազան ընկերակցութեամբ գործակատար Արիս էֆ. Ֆէսճեանի, երէկ ուղերթի գնաց Պուլկարաց Էկզարք Տ. Եոսիֆի, որ առողջական պատճառներով Վիեննա մեկնեցաւ Արեւելեան Ճեպընթացով։

ԽԱՌՆ ԺՈՂՈՎԻ երէկի նիստին ներկայացաւ ոսկերիչ Տաճատ Քէհեաեանի կինը, որ ասկէց առաջ բողոքած էր Պատրիարքարան իր ամուսնին դէմ և դարձեալ խնդրեց որ իր բողոքը նկատողութեան առնեն։ Կինը ամուսնալուծում կը խնդրէ։

ԴԱԼՖԱՅԵԱՆ որբանոցի Խնամակալութիւնը յանձնարարած էր ուսուցիչ Կարապետ էֆ. Պալապանեանի, որպէս զի մանկավարժական ծրագիր մը պատրաստելով ներկայացնէ։ Պալապանեան էֆ. երէկ ծրագիրը յանձնեց Խնամակալութեան անդամներէն Թէլեան Բարթող էֆ.ի, որ միեւնոյն ատեն յանձնարարեց որ մանկավարժական աշխատասիրութիւն մըն ալ պատրաստէ, Որբանոցին մէջ դասաւանդութիւնները անով կատարելու համար։ Այդ հեղինակութիւնը աւարտելէն վերջ բարեսէր նուիրատու մը խոստացած է թէ՝ հրատարակել գիրքը և թէ տալ հեղինակի իրաւունքը։

ՌՈՒՍԱՀԱՅՈՑ մէջ հաստատուած է գրական Մրցանակ մը՝ այս տեղի Ց. Իզմիրեանց Գրական Ցանձնաժողովին նման, Մոսկուայի Լազարեան ճեմարանի Դանիէլ Քանանեանցի գրական մրցանակը։ Ապրիլ 5ին որոշուեր է մասնագէտները հրաւիրել սոյն գրական մրցումին երկու նիւթի համար, 1000ական րուպլի։ Հեղինակութիւնները կարող են ներկայացուիլ հայերէն, ռուսերէն, գերմաներէն կամ ֆրանսերէն լեզուներով։ Եթէ առաջին կամ երկրորդ նիւթի մասին ներկայացուած աշխատութիւնը հաւասար արժանաւորութիւն ունենան, Քննիչ Խորհուրդը կարող է բաժնել մրցանակը երկու հեղինակներու միջեւ։ Աշխատասիրութիւնները պիտի ներկայացուին մինչեւ 1907 Սեպտ. 1։

ՌՈԴՈՍԹՈՑԻ Գաւառ. Ժողովոյ Ատենապետ ու Ատենադպիր էֆէնտիները անցեալ ուրբաթ օր Առաջնորդին տունը կ'երթան և կը պնդեն որ Քաղ. Ժողով կազմէ։ Առաջնորդը Տ. Վահրիճ վրդ. Ժողովի պէտք չունենալը յայտնելով կը մերժէ։ Գաւառ. Ժողովոյ անդամները դարձեալ կը պնդեն։ Վերջապէս երկու ժամուան բանակռիւէ մը վերջ Առաջնորդը կը հաւանի Ժողով գումարել, պայմանաւ որ անդամ ընտրուին Տեարք՝ Մ. Յակոբ Գալստեան, Մովսէս Յակոբովիչ, Մովսէս Պալըքճեան, Սարգիս Աղիկուկեան, Կարապետ Նեվրուզեան և Պօղոս Գալստեան. իսկ ասոնցմէ զատ եօթէ ուրիշներ ընտրուին Տ. Վահրիճ վրդ. ամէնքն ալ ժողովականէն վռնդելը կը յայտարարէ։ Ատենապետ և դպիր էֆէնտիները խօսք կուտան որ ասոնց ամէնքն ալ ընտրել պիտի տան և իր ակնարկածներէն և ոչ մէկին քուէ տալ չի պիտի տան։ Առաջնորդը այն ատեն կը հաւանի Յունիս 5ի կիրակիի համար հրաւիրագրեր բաժնել տալ, բայց վերջին վայրկեանին Առաջնորդը հիւանդանալով՝ Ժողովի գումարումը անպայման կերպով կը յետաձգուի։

ՊԱՐՍԻՑ Վեհ. Շահը դէպի Եւրոպա ճամբորդութեան առթիւ առաջին ռուս քաղաքը, Աստարա մտնելուն, հիւրընկալուած է վաճառական Պ. Խ. Խաչիկեանի բնակարանը, ուր հանգստացեր և ճաշեր է։ Տեղւոյն Հայերը ի պատիւ Ն. Վեհափառութեան, յաղթական կամար մը կանգնած և զարդարած են, և հաց ու աղ մատուցած են յատկապէս շինուած արծաթէ մատուցարանի մը վրայ։ Վեհ. Շահը իր ձեռքով աղն ու հացը չօշափելէ ետքը հրամայած է իր թիկնապահներուն որ առնեն և պահեն այս մատուցարանը, իբրեւ յիշատակ իր Աստարա այցելութեան։ Վեհ. Շահը զանազան շքանշաններ բաշխել տուած է տեղւոյն Հայերէն մէկ քանիին։

ԿԵԴՐ. ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ընթացաւարտ կարգին մաքննագիտութեան և վերլուծական երկրաչափութեան դասերուն ամավերջի հարցաքննութիւնները տեղի ունեցան երէկ։ Բաց ի դասախօս Մ. Մաքս Մաքնիւսէն, ներկայ էին Յակոբ էֆ. Ոսկան և Խնամակալութենէն անդամներ։ Աշակերտները ամբողջ, գոհացուցիչ պատասխաններ տուին իրենց եղած հարցումներուն։ Յիշատակութեան արժանի էր մասնաւորաբար Պ. Նազարէթ Էսաճանեան, որ սահուն ֆրանսերէնով մը բացատրեց և լուծեց դժուարին խնդիրներ։

ՄԱՆՉԷՍԴՐԸԷՆ կը ծանուցանեն թէ տեղւոյն հայ գաղութին հոգեւոր հովիւ Տ. Յարութիւն քհնյ. Եղիվարդեան յունիս 3ին, ուրբաթ օր վախճաներ է եռամեայ ծանր հիւանդութենէ մը ետք։ Հանգուցեալը հազիւ եօթը ամիսէ ի վեր Իզմիրէն Մանչէսդըր ուղեւորած էր, ուր իր պաշտօնավարութեան մէկ մասը անկողնի մէջ անցուցեր է։

ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆ կը տրուի մեզ թէ՝ Բերայի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցիին մէջ, առջի օր, Կարապետ Եզեանցի յիշատակին առթիւ կատարուած հոգեհանգստեան պաշտօնին՝ Բերայի երգեցիկ մանուկները միայն մասնակցած են երգեցողութեանց իրենց ներդաշնակ ու գեղեցիկ ձայներով, իրենց ծանօթ դպրապետին՝ Ռուբէն էֆ. Ճիվանեանի առաջնորդութեամբ։

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ.— Վերջերս ի Մարսէյլ վախճանեալ Չմշկածագցի Կարապետ էֆ. Բագրատունիի ի կենդանութեան հաստատութեանս կտակած 500 ֆր.ի գումարը, այս անգամ հանգուցեալոյն Պոլսեցիակ հօր Մարտիրոս էֆ. Բագրատունիի հաւանութեամբ և Մարսիլիաբնակ ազգայիններէն Միհրան էֆ. Թէքէեանի միջոցաւ ղրկուած ըլլալով, Հոգաբարձութիւնս յանուն հիւանդ պատսպարելոց օրհնելով հանգուցեալոյն յիշատակը ներկայիւս կը փութայ հրապարակաւ իր խորին շնորհակալութիւնն յայտնել առ Մեծ. Մարտիրոս էֆ. որ հաճած է յարգել իր բարեյիշատակ որդւոյն կամքը, յատկացնելով յիշեալ գումարը ի պէտս Ազգ. Հիւանդանոցի։ (Կնիք)

ՍԱՄԱԹԻՈՅ երեց Թաղից Աղքատախնամին նուիրեցին Պատուաճեան եղբարք 1 Օսմ. ոսկի փոխան ծաղկեպսակի, հանգուցեալ Ռուբէն էֆ. Գաբամաճեանի յուղարկաւորութեան առթիւ։

ԱԶԴ.— Յառաջիկայ Յունիս 13 երկուշաբթի Ս. Հռիփսիմեայ կուսի տօնն ըլլալով, միացեալ Թաղից՝ Պէօյիւքտէրէի Ս. Հռիփսիմեայ եկեղեցւոյ կառուցման և օծման ալ տօնախմբութիւնն ու տարեդարձն է. այս առթիւ Ամենապատիւ Սրբազան Պատրիարք Հայրն յատկապէս հրաւիրուած է կիրակի առաւօտ հանդիսաւոր Ս. Պատարագ մատուցանել և հոգեշնորհ քարոզութեամբ բանին կենաց մխիթարել բարեպաշտ ժողովուրդն հոգեւորապէս։ Նաեւ յաւարտ պատարագի հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի եկեղեցւոյ հիմնադիր բարերար Երամեան գերդաստանի և այլոց համօրէն ննջեցելոց համար։

Սկզբնաւորութիւն ժամերգութեան ժամ 11½, սկզբնաւորութիւն Պատարագի ժամ 2։

Ի դիմաց Թաղ. Խորհրդոյ

Փ. Ատենադպիր — Ատենապետ
Կ. ԲԱԲԱՋԵԱՆ — Մ. ՀԱՐԵՆՑ

7/20 Յունիս 1905

ԿԱՆԳՆԻԼ ԵՒ ԽՕՍԻԼ ՉԵՆ ԳԻՏԵՐ

Հմուտ անձնաւորութիւն մը, անցածները բերանացի քննութեան մը առթիւ ուսանողներէն կը գանգատէր թէ անոնք «կանգնիլ եւ խօսիլ չեն գիտեր»։ Մենք արդէն այս պարագան մատնանիշ ըրած էինք Մանզումէի 1184 թուին՝ Պրխմակներուն մէջ, և եզրակացնելով ըսած էինք թէ պատճառը վարժութիւն չունենալնին է։

Բայց քանի որ խնդիրը այժմէութիւն մը ստացած է, կ'ուզենք անգամ մը եւս անդրադառնալ այս նիւթին վրայ։

Վերոյիշեալ անձնաւորութեան այս իրաւացի դիտողութիւնը, ոչ միայն ակնարկուած ուսանողներուն, այլ բոլոր Հայ ուսանողութեան համար ալ ճիշդ է։ Մեր դպրոցներուն մէջ կ'ուսուցուին կարգ մը գիտութիւններ և դպրութիւններ, սակայն ինչ որ անհրաժեշտ է, ինչ որ տղան մարդ ըլլալու կը հրահանգէ, անտեսուած է։

Ի՞նչ արժէք կրնան ունենալ գիտութիւնները և դպրութիւնները, երբ տղան անոնց գաղափարը միայն ունի առանց զանոնք արտայայտել կարենալու։

Միայն գրականութեան մէջ չէ որ մէկը իր տաղանդը պիտի փայլեցնէ։

Այսօրուան ընթացաւարտը վաղը միւս օր ընտանեկան և ընկերական շրջանակներու մարդը պիտի ըլլայ, ուր ազատ ասպարէզ պիտի գտնէ իր գիտցածը ցուցադրելու։ Ամէն մարդ չի կրնար գիրք կամ լրագիր կարդալ, բայց շատեր պատեհութիւնը կ'ունենան լսելու կամ խօսելու բանգէտի համբաւ ունեցողի մը հետ։

Արդ, ունկընդիրը, որքան ալ տգէտ և անուս մէկը ըլլայ, դարձեալ արտաքին ձեւերէն և խօսելու կերպէն գէշ գաղափար մը պիտի կազմէ յիշուած բանգէտին վրայ և տուժողն ալ, աւելորդ է ըսել, այս վերջինը կ'ըլլայ իր համբաւը յուսախաբութիւն մը ըլլալով, և որ սակայն իրականութեան մէջ գոյութիւն ունի։

Ո՞վ է արդեօք այդ պարագային պատասխանատուն։ Իմ կարծիքս ծնողքը և դպրոցը հաւասարապէս։ Տան մէջ տղան պէտք է ազատ ձգել խօսելու համար, «դուն մի խառնուիր»ը կամ «ծանդ կարէ»ն բաց ի քանի մը պարագաներէ, մեծ արգելք մըն է տղուն խօսելավարժութեան համար։

Ծնողքները պէտք է տղան իբր ընտանիքին մէկ անդամը նկատեն, և երբեմն, գէթ առ երեսս կարեւորութիւն ընծայեն անոր լսածներուն։

Գալով դպրոցին, ասիկա ալ երկու գլխաւոր միջոցներով պիտի ջանայ տղոց խօսելու կարողութիւնները զարգացնել։

Առաջին, դասաւանդութեանց եղանակներով։ Երկրորդ, միջոցներ որոնելով, որոնց շնորհիւ տղան պատեհութիւնը ունենայ խօսելու։

Քսաներորդ դարու մէջ ենք, բայց դեռ մեր դասաւանդութեանց եղանակները հնութեան դրոշմ կը կրեն։

Ուսուցիչը նստած, գիրք մը առջեւը, անդադար կը կարդայ կը խօսի մինչ անդին աշակերտը կը մրափեն։ Դասաւանդութեան միջոցին, ուսուցիչը փոխանակ իր բոլոր գիտցածը և չգիտցածը տղոց առջեւ դնելու, պէտք է ստիպէ տղաքը, որպէս զի անոնք իսկ ըլլան իրենց դասին ուսուցիչը։

Դասատուն միայն ուղղութիւն մը տալու է, ձգելով տղաքը իր առաջնորդութեամբ խօսելու։ Ուրախ ենք որ կարգ մը պաշտօնի գիտակից ուսուցիչներ այս դրութիւնը կը գործադրեն և որմէ խիստ գոհ են ուսանողները։

Այս այսպէս նախակրթարանի համար. իսկ գալով բարձրագոյն նախակրթարանի և երկրորդական վարժարաններու համար, պէտք է մասնաժողովներ հաստատել, տղաքը ստիպել իրենց կարդացած գիրքերուն վրայ թեր ու դէմ կարծիքներ յայտնելու։

Ուսուցիչը միշտ հսկելու է այս կարծիքներու փոխանակութեան, սխալներն ուղղէ, և որոշ եզրակացութիւն մը հանէ եղած վիճաբանութիւնէն, հրահանգելով տղաքը որպէս զի ուրիշ անգամներ իրենք ըլլան եզրակացութեան մը յանգողները։

Անշուշտ դժուար պիտի ըլլան առաջին փորձերը, տղաք պիտի չուզեն նիւթէն, զբօսանք մը պիտի նկատեն զայն, բայց հետզհետէ հաճոյք մը զգալով անկէ իրենք իսկ, առանց ուսուցչին օգնականութեան պիտի վիճաբանին հանդարտօրէն։ Այս դպրոցական գործունէութեան ամփոփներուն մէջ, երբ ուսուցչական մարմիններ նորութիւններ մտցնելու վրայ են դպրոցներու մէջ, նորութիւն մըն ալ այս պիտի ըլլայ, եթէ խնդրոյ նիւթ մը իրենց օրակարգին վրայ ունենալով այսքան կարեւոր եւ անհրաժեշտ հարց մը։ Եթէ պատուարժան Ուսումն. Խորհուրդ յարգելի ատենապետը կ'ուզէ անմահացնել իր պաշտօնավարութիւնը թող այս խնդիրը յուզէ և առաջ մղէ։

Եւ ես մխիթարուոր շնորհակալիք առաջուց կ'ապահովեմ իր հասցէին ուսանողութեան կողմէ։ ՄԻՄՕՍԻՍ

ՌՈԴՈՍԹՈՑԻ

Մեր բաժանորդներուն

Ռոտոսթոյի մեր գործակալներն են Տեարք Կարապետ Թաթոսեան և Պօղոս Մալաքեան, որոնց կրնան դիմել Մանզումէի բաժանորդ գրուիլ փափաքողները։

ՓԱՐԻԶԻ ՊՈՐՍԱՆ

BOURSE DE PARIS

21 Յունիս 1905

Ֆրանս. 3%	(3% Français)	98 82
Ըէժի	(Tab. Turcs)	396 —
Օսմ. Միացեալ	(R. Nv. Unif.)	88 85
Երկաթուղի	(Lots Turcs)	133 25
Պանք Օթթ.	(Banque Ott.)	601 —
Թրանսվաալ	(Transvaal)	90 —

ՌԷՍՄԻ

ԹԷՎՃԻՀԱԹ

Սիճիլը Նուֆուս խառրէէ ումումիյէսի միւտիր մուավինլիկինէ՝ Ալյոտն վիլյայէթը ճէլիլէսի վէքիլի միւտիրի սապըգը Իզզ. հաճի Ֆէրիտ պէյ էֆէնտի թային պույրուլմուշ տըր։

ՆԵՐՔԻՆ

ԽԱՂԱՄՈԼՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԱՐԲԵՑՈՒԹԻՒՆ.— Կայս. Իրատէ մը հրամայեց անյապաղ խիստ միջոցներ ձեռք առնել խաղամոլութեան դէմ։ Ոստիկանական նախարարութիւնը այս առթիւ հրահանգներ տուած է։ Բարձրագոյն հրամանով, նոյն նախարարութիւնը պիտի արգիլէ հանրային վայրերու մէջ ալքոլամոլութիւնը։

ՕՍՄ. ԹՂԹԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆԸ աւելի եւս կանոնաւորելու համար Էվգաֆի նախարար Թուրխան փաշայի նախագահութեամբ կազմուած յանձնաժողովը առջի օր իր առաջին նիստը գումարեց Էվգաֆի պաշտօնարանին մէջ։

ՋԷՅԹՈՒՆ-ՊՈՒՐՆՈՒԻ գործարանին ապահովութիւնը աւելցնելու համար, Կայս. Իրատէի մը համաձայն անոր շրջակայքէն ընդարձակ գետիններ պիտի գնուին։

ԻՏԱԼԱԿԱՆ Ֆլօվիօ-Ճիոյա դպրոցանաւը որ պտոյտ մը կը կատարէ, այս օրերս Սելանիկ կը ժամանէ։

ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ Սնտուկը աւելի եւս բարւոքելու համար ծրագիր մը մատուցանեցաւ Բ. Դրան։

ՏԻ ՃՈՐՃԻՍ ՓԱՇԱ, Րումէլիի երեք նահանգներուն ոստիկան զօրաց վերակազմիչը, որ Պոլիս կը գտնուի, առջի օր տեսակցութիւն մը ունեցաւ Բարձր. Մեծ Եպարքոսին հետ։ Տի Ճորճիս փաշա երկուշաբթի օր Րումէլի կը մեկնի։

ՌՈՒՄԱՆԱԿԱՆ դեսպան Մ. Լահովարի շաբաթէ մը Պոլիս կը համնի, Պոլսոյ ռումէն նոր հիւպատոս Մ. Քոնսթանթինէսքոյի հետ։

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ.— Ռուսեւպուլկար առեւտրական դաշնագրին կնքման առթիւ, Ռուս կառավարութիւնը պատուանշաններ նուիրեց Պուլկար Վարչապետին, Արտաքին գործոց նախարարին և ուրիշ պաշտօնեաներու։

—Սօֆիայի մէջ վերջերս ռումէն մատուռ մը բացուած է։ Այս առթիւ տեղի ունեցած արարողութեան մասնակցած են երկու Պուլկար քահանաներ։

—Պուլկարիա Թերթը համախոհ չը գտնուիր Պուլկար մամուլին այն ընթացքին որով կը վարուի ան իշխանապետութեան մէջ բնակող Յոյներուն հանդէպ։

ԵԼԵԿՏՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ.— Իզմիրի և Սելանիկի մէջ ելեկտրականութիւն հաստատելու համար Օսմ. անանուն ընկերութիւն մը կազմուեցաւ, զոր վաւերացուց Հանրօգուտ Շինութեանց նախարարութիւնը։ Այդ ընկերութեան վարչական խորհուրդին անդամներն են Զիյա փաշա (նախագահ), Գաբրիէլ էֆ. Նորատունկեան, Մէհմէտ Ալի պէյ, Մ. Պարթիսոլ, Մ. Պէրնայմ և Մ. Ռոպէր։ Ընկերութեան դրամագլուխը 2½ միլիոն ֆրանք է։

ՊՈՒԼԿԱՐԱՑ Էկզարք Տ. Եոսէֆ, իր անձը դարմանելու համար երէկ իրիկուան կառախումբով Վիեննա մեկնեցաւ։

ԱՒԱԶԱԿՈՒԹԻՒՆԸ ՌՈՒՄԷԼԻԻ ՄԷՋ.— Broosou կ'ըսէ թէ Ֆլօրինայի շրջակայքը Պէրէ-Քուրպանի մէջ ընդհարում մը տեղի ունեցաւ Պուլկար և Յոյն աւազակախումբերու միջեւ։ Արդիւնքը անծանօթ է։ Զօրքեր ղրկուեցան այս աւազակներուն դէմ։ Թուրք թերթերն ալ կ'ըսեն թէ նոյն տեղը քանի մը ժամուան ընդհարում մը կատարուելով Պուլկար խումբի մը և զօրքերու միջեւ, մէկ քանի աւազակներ սպաննուեցան և ուրիշներ վիրաւոր ձերբակալուեցան։ Երկու ուրիշ գիւղացի Պուլկարներ ալ ձերբակալուեցան Ֆլօրինայի շրջակայքը։

ՄԱԽՍՈՒՍԷԻ վարչութեան Այնուրոզի գործակալ Մ. Բաբաեանի արտօնութիւն խնդրեց Կայս. Կառավարութենէն, շոգենաւային երթեւեկ մը հաստատելու Այնորոզի և շրջակայից միջեւ։

ՕՃԱՌԻ ՃԱՐՏԱՐԱՐՈՒԵՍՏԸ.— Տեղական օճառներուն մէջ վնասակար նիւթեր կը խառնուին, որով օտար հրապարակներու վրայ վարկը կ'իյնայ այդ օսմ. ճարտարարուեստին։ Ջեռնահաս պաշտօնարանը նկատի առնելով այս պարագան, հրաւիրեց Բժշկ. վարժարանի տեսչութիւնը ծրագիր մը պատրաստել՝ որոշելով այն նիւթերը որոնցմով առողջապահիկ օճառներ կրնան պատրաստուիլ և պատիժներ սնօրինել անոնց որոնք խարդախութիւն կը գործեն։

ՄԱՔՍԱՑԻՆ վարչութեան կողմէ, իբր մաքսանենգութեան պահակ Գերմանիա յանձնարարուած երկու շոգենաւերէն մին՝ Իզմիր՝ Պոլիս ժամանեց։

ՁԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ Սպառազինմանց տուրքին գանձման պաշտօնեաներու տեսրակները յաճախակի քննութեան պիտի ենթարկուին Կայս. Իրատէի մը համաձայն։ Այս առթիւ մասնաւոր պաշտօնեաներու չգոյութեան պատճառաւ, նոյն վարչութիւնը որոշեց որ այդ տեսրակները քննուին Ելմտական նախարարութեան քննիչներէն և ասոնց բացակայութեան Երկրագործական Պանքային քննիչներէն։

ԿՈՅՐԵՐՈՒ ԵՒ ԽՈՒԼ-ՀԱՄՐԵՐՈՒ յատուկ վարժարանի մը հաստատման համար կազմուած յանձնաժողովը առջի օր ալ գումարուեցաւ և նկատի առաւ Եւրոպայէն բերուած ծրագիրները։

ԴԱՄԱՍԿՈՍ-ՀԱՄԱ երկաթուղիին Ընդհ. Ժողովը առջի օր նիստ գումարեց Ղալաթիոյ մէջ։ Տեղեկագրէն կը հասկցուէր թէ անցեալ 1904 տարուան մէջ նոյն երկաթուղիին հասոյթը եղած է 6,738,213 ֆր. և ծախք 2,872,372 ֆր.։ Զուտ հասոյթին 100էն 90ը յատկացուեցաւ պահեստի դրամագլուխին և 100էն 10ն ալ արժեթուղթերու։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ.— Մէկուկէս տարիէ ի վեր ենթարկուած ստամոքսային անհանգստութեանս մասին վերջապէս Էլիքսիր Էօքէգիք ըր Դիսի գործածելով գրեթէ հիմնովին ապաքինեցայ։ Մասնաւոր շնորհակալութիւնս հնարիչին։ Արամ Նշանեան

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՍՆԱՆԿ.— Առեւտր. Բ. դատարանը սնանկ հռչակեց Ղալաթիա, Թօփհանէ, խաֆաֆ Մուսթաֆա աղան։

ՇՔՈՏՐԱՅԻ ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԸ.—Առջի օրուան թուով կը հեռագրեն թէ Շքոտրայի երկրաշարժը կը շարունակուի եւ օրական քանի մը ցնցումներ կը զգացուին։ Շրջակայ լեռները նոր ձեւ մը ստացած են։ Երկուշաբթի օր մթրիկի բուռն յորձանք մը ծագելով քաղաքին և շրջակայից մէջ աւերեց բոլոր հունձքերը։

ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆ.—Պոլսոյ վճռաբեկ ատեանը վաւերացուց Այտընի վերաքննիչ ատեանին այն վճիռը որով 15 տարի թիապարտութեան դատապարտուած էր Թաշճի Արթինեանը որ Իզմիրի բնակիչներէն քարակոփ Փանոսը սպաննած էր։

—Վճռաբեկ ատեանը բեկած էր եղեռնադատ ատեանին մէկ վճիռը, որով Քօչօ Մանտոլին անուն դերձակ մը մահուան դատապարտուած էր՝ 2 տարի առաջ Մեծ Կղզիի մէջ տուն մը վառած և կարասիները արժէքէն աւելի ապահովագրելով, յետոյ տունը այրած ըլլալուն համար։ Եղեռնադատ ատեանը առջի օր նորէն զբաղեցաւ այդ դատով և իր նախորդ վճիռը վերահաստատեց։

ԿԱՌՔԻ ԱՐԿԱԾ.— Երէկ իրիկուան ժամը 11ին Բ. Դրան պողոտայէն անցնող կառքի մը ձիերը խրտչելով արշաւեցին մինչեւ Սիրքէճիի նաւամատոյցը։ Ճամբան կառքը թէեւ ուրիշ կառք մը և մարդ մըն ալ գետին տապալեց բայց բարեբախտաբար վնաս չի պատճառեց։ Միայն այդ կառքը վնասուեցաւ։

ԿՌԻՒ.— Անցած օր Քասըմփաշայ Գէորգ, Բերայի անպատշաճ մէկ զբօսավայրին մէջ ժամանակ անցուցած ատեն, կնոջը կողման լուր կուտան այս պարագան։ Կինը այս լուրը լսելուն պէս կը բարկանայ և կ'սպասէ որ ամուսինը տուն դայ։ Գէորգ ամէն գործը լմնցունելէ և գլուխը տաքցնելէ ետք գիշերուան ժամը 5ին տուն կուգայ. բայց հազիւ տանէն ներս մտած էր կ'սկսին այր և կին կռիւի։ Գէորգ կը ծեծէ կինը։ Այս միջոցին Գէորգին աներձագը Վահան վրայ հասնելով կը միջամտէ և այս պատճառաւ Գէորգ Վահանին հակառակ կ'իյնայ։ Այսպէս մէկ երկու օր կ'անցնի, երբ Բերա Պիլէզիկ Ճաատէսի խաղաղի գինեպան Անարիքեզին գինետունը Գէորգ և գինեպան Գրիգոր միասին նստած կը խմէին, Վահան ներս կը մտնէ։ Գէորգ խօսք կը նետէ և երեքը մէկէն կ'սկսին կռուիլ։ Գէորգ դաշոյնը քաշելուն պէս Վահանին աջ աչքին վրայէն կը վիրաւորէ։ Այս միջոցին գիշերապահը կը հանդիպի և ոստիկանութեան լուր տալով կը ձերբակալեն Գէորգը, իսկ Վահան քիթը բերանը արիւնի մէջ կ'երթայ սափրիչ Օնիկի խանութը կը պառկի։

ՏԱՐՕՐԻՆԱԿ ԿՏԱԿ ՄԸ.— [illegible] կը պատմէ թէ Ֆրանսայէն Տէր և Տիկին Տալպի հեծելանիւով ճամբայ ելած են Պոլիս գալու համար։ Մ. Տալպիի հօրեղբայրը, անցեալները Պոլսոյ մէջ մեռնելով, 9000 անգլիական ոսկի թողեր է իր եղբօրորդիին, պայմանաւ որ նոյն գումարը ստանալու համար հեծելանիւով Պոլիս ուղեւորի ժառանգորդը։

ԳԻՆԵՏԱՆ ՄԷՋ.— Առջի գիշեր, Բերայի կապելաներէն մէկուն մէջ, խանութին տէրը Բաբաեանի կռիւի բռնուելով վիրաւորուեցաւ իր ազգականներէն Քօչօյի կողմէ։ Ոստիկանութիւնը հասաւ և ձերբակալեց նոն գըտնուող Հրեայ թեթեւաբարոյ կին մը։ Գալով երկու հակառակորդներուն, երկուքն ալ անյայտ եղած են։

—Նէնի-Գարու, Թիթեղագործ Հայկ, անցած իրիկուան անսիրք տալիքի խնդրոյ մը առթիւ ղարկաւ վիրաւորեց սրճարանի աշկերտ Բանտէլին։

ՑՈՒՍԱՀԱՏՆԵՐՈՒ ՇԱՐՔ ՄԸ.— Բերա, Փոսթա փողոց հաստատուած Իգլիտոր անուն ռումէն երիտասարդ մը բէվոլվէրով փորձեց անձնասպան ըլլալ, բայց վէրքը թեթեւ է։ Իգլիտոր քարտուղար էր Մէյէր յանձնարարութեան տան մէջ և քանի մը օրէն պիտի ամուսնանար։ Անձնասպանութեան պատճառը յայտնի չէ։

—Թաշքէօրբիւլէի Խալիլ անձնասպան եղած է իր հարսին ապօրէն յարաբերութեանց համար։ Անձնասպան եղաւ նաեւ Սեհար անուն կին մը, որ անբուժելի հիւանդութեան մը ենթարկուած էր։ Մուղլայի մէջ Ֆաթմա անուն կին մը անձնասպան եղած է, պարտէն մէջ ինքզինք կախելով թզենիէ մը։

ԸՆԿՂՄԱՆ.— Էարէմիտի մօտ, Աքչայի բացերը անցեալ օր 3 թօնօնոց նաւ մը ընկղմեցաւ։ Նաւավարը Ջաֆարի և 5 ուղեւորներ խեղդուեցան։

ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ.— Էսկիշէհիրէն կը գրեն թէ Գոնիայի երկաթուղիին Եասիանի կայարանապետը սպաննուած է հետեւեալ պարագաներուն մէջ։ Այդ երիտասարդը արձակուրդ ստացած էր իր ծնողքին քով երթալու համար։ Իր յաջորդին եկած օրը ըսաւ թէ պտոյտ մը պիտի կատարէ մինչեւ մօտակայ գիւղերը, բայց իրիկունը չդարձաւ։ Ոստիկանութիւնը քննութիւն բանալով, կայարանապետին դիակը յօշոտուած գտաւ Աքչէհիրի և Եասիանի կայարաններուն միջեւ փոսէ մը։ Մարդասպանները խոյս տուին կը փնտռուին։

—Զօնկուլտաքէն կը գրեն.— Գաւառակիս Քարաման գիւղէն Գասըը օղլու Խալիլ դատ բացած էր թէ իր հօրեղբայրը՝ Էոմէր Զավուշ առեւանգած էր իր կինը։ Իսկ կինն ալ Շէրիի դատարանին դիմած էր թէ Խալիլ զինքը արձակած է։ Դատը կը շարունակուէր, երբ անցածները Խալիլ տեղ մը կը ծածկուի և յարձակելով Էոմէրի վրայ կ'սպաննէ զայն։ Յետոյ Խալիլ Էոմէրի տունը մտնելով, կ'առնէ պատէն կախուած երկփող հրացանը և կնոջը թեւէն բռնելով կը բերէ սպանեալին քով։ Հոն հրացանը կը պարպէ նախ և յետոյ դաշոյնը քաշելով ուժը տեղէն կը վիրաւորէ կինը ծանրապէս։ Այս տուամէն ետք Խալիլ ինք անձամբ կ'երթայ ոստիկանութեան և կը խոստովանի գործած կրկնակ ոճիրը։

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
Մ. ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ
6, ԲԵՐԱ ՄԵԾ-ՊԱՐՄԱՔ-ԳԱՊՈՒ ՓՈՂՈՑ, 6
ՀԻՒԱՆԴ ԿԸՆԴՈՒՆԻ ԱՄԷՆ ՕՐ
Կիրակի օրեր ժամադրութեամբ
14—50

ԲԱՄԲԱԿԻ ԲԱՐՁՐԱՑՈՒՄԸ

Երէկ և առջի օր Եւրոպական և Ամերիկեան կեդրոններէ ստացուած հեռագիրները աստիճանաբար բարձրացում մը կը նշանակեն բամբակի գինին վրայ։ Տարւոյս ընթացքին մէջ Սրօզը մինչեւ 3½ բէնսի իջնելէ ետքը, բարձրացած էր մինչեւ 4.25, ուր ամիս մը չափ տատանեցաւ փոքրիկ եւեւէջներով։ Գչ. օրուան հեռագիրները 4.99 գին նշանակեցին բամբակին համար։ Երէկ, Դչ. քիչ մը աւելի թոյլ էր և Հավրէն եկած հեռագիրն ալ փոքր անկում մը կը ցուցնէր։ Բամբակին այս բարձրացման պատճառը կը վերագրուի հեղեղումներուն անձրեւներուն որոնք 20% վնասած են բերքին։ Սակայն ամէն պարագայի մէջ սակարանական խաղերը դեր ունին այս բարձրացման մէջ։ Վաճառականներուն երեսը խնդալ սկսաւ, որովհետեւ անոնց պիտի ծախեն իրենց ապրանքը։

Հրապարակին վրայ հաստ մանածի պակասը զգալի է և գները բռնուած են։ Ասոր վրայ Եդիգուլէի գործարանն ալ իր գինը 31 ղշ.ի բարձրացուց։

ՄՈՒԿԵՐԸ.— Կարդալ Դ. երեսը աշխարհահռչակ Մինասեան դեղերուն ազդը։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ

(1905 Յունիս 8 Չորեքշաբթի)

ՑՈՐԵՆ

Ճերմակ Առաջին օխան	39½-40	փարա
» երկրորդ »	38½-39	»
Մախլուբթ »	35-37	»
Զավուտակը »	32-34	»
Սերթ առաջին, օխան	37-37½	փ.
» միջին տեսակ	36½-37	»

Այսօր ժամանեց 14 վակօն ցորեն Անատոլ։

ԱԼԻՒՐ

Ցեղական քերմա Ա. պարկը	74-75	ղշ.
» » Բ. »	72-73	»

ԹԷՖ

Օխան 19 փարա։

ԳԱՐԻ

Քէօստէնճէ $12\frac{3}{4}$—13 ղշ. գրիւը
Մէրսին $12\frac{1}{2}$-$12\frac{3}{4}$ ղշ. գրիւը։

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

ՓԱՐԻԶ, 21 Յունիս.— Լոնտոնէն և Բէթէրսպուրկէն հեռագիրներ կը ծանուցանեն թէ ճարոնական բանակին յարձակողականը յաջողութեամբ կը շարունակուի։ Սպարապետ Լինէվիչ կը հեռագրէ թէ հակառակ ճարոնական յարձակման առաջին յաջողութիւններուն, իր հրամայած զօրքերուն համար իր վստահութիւնը չէ խախտած։

—Բէթէրսպուրկէն պաշտօնական հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Ռուսիա որոշեր է մերժել զինադադարի մը կնքումը։

ԼՈՆՏՈՆ.— Ճարոն կառավարութիւնը կը մերժէ զինադադար կնքել, շեշտելով արգելք ըլլալ Մարէշալ Օյամայի պաշտպանողական շարժման որ վճռական յաղթանակ մը կը խոստանայ։ Ճարոնի հանրային կարծիքը հակառակ է զինադադարի ամէն տեսակ գաղափարի, ցորչափ Միքատոյի կառավարութիւնը հաստատ ապահովութիւններ ձեռք չբերէ հաշտութեան մասին։

ՓԱՐԻԶ.— Պերլինէ հեռագիր մը կ'ըսէ թէ, գերման կառավարութիւնը կը յայտարարէ որ Մարոքի խնդիրը լուծելու համար պահանջուած Ժողովը պէտք է ճանչնայ Մարոքի անկախութիւնը և ամբողջութիւնը, բաց նաեւ հանգիստով, առանց որ և է պետութեան նախապատուութեան։

☛ Կարդալ Մահմուտ Փաշա, Խ. Ֆէսճեան դեղարանի եւ միջատոսպան փոշիին ազդը Դ. երես

ՍԱԿԱՐԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆԸ

8/21 Յունիս 1905

ՕՍՄ. ՄԻԱՑԵԱԼ ՔՈՆՍՕԼԻՏԷ

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ Օ. Ո.	96.09
Երէկուան էն բարձր գինը »	96.10
» էն վար գինը »	95.05
ՐՈՒՄԷԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ	
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ Ֆր.	131 87
Երէկուան էն բարձր գինը »	132 —
» էն վար » »	131.75
Րէժիի պարտաթուղթ ֆրանք	394.—
Շիրքէթը Խայրիէ	30.—
Օսմանեան Պանքա	613.—
Տէրքոսի ջուրի ընկ.	259.—
Քարափ Կ. Պոլսոյ	515.—
Փրէտի Ֆօնսիէ Էժիբսիէն Ա.	310.—
» « » Բ.	269.—
Պանք Նաւ. Կրէտ.	434.—
Թրամվայի Բաժնեթուղթ	7.40
Անատոլ. Երկ. բաժնեթ. Ա. Ո.	14.30
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ. Լ. Օ.	4 20
Լաւրիոն ֆր.	39.50
Թրանսվալ »	89.—
Ռուսական 4% 1901	89.40
Ճարոնական 4 %	89.50
Սպանիական արտաքին	91.07
Անգլիական Քոնսօլիտէ Ա. Ո.	90.56
Ֆրանսական Ռանթ ֆր.	98.87
ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ	
Օսմ. ոսկին 100 ղշ.էն ղշ. փր.	108.04
Մէճիտիյէ արծաթ	109.36
Անգլիական ոսկի	87.16
Ֆրանսական ոսկի	51.08
Բիւլիք	103.03
Մէթալիք	90.10
Բօլ	8.59
Ռուսլի թղթադրամ	
Լոնտոն 3 ամիս	109.30
Փարիզ »	22.92½
Վիէննա չէք ֆիօր.	21.93
Պերլին անտոկոս չէք մարք	18.68

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹՕՓԹՕՆԸ — 12 —

ԳՐԵՑ ՍԳԻՒԼԷՆՍԱՐՏ — ԹԱՐԳՄԱՆԵՑ ՓԻՐԱՑՐ

ՌՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

Դէպի Գանձի Կղզին

Զ.

ՆԱՒԱՊԵՏԻՆ ԹՈՒՂԹԵՐԸ

—Շատ աղէկ, թո՛ղ անանկ ըլլայ, ըսաւ Մր. Դրիլօնի։ Ես աղքատաց բաժինին համար խնդիր հանո՞ղ մարդ եմ։

—Այս պայմաններով կուգամ ձեզ հետ, շարունակեց Տոքդորը, որուն ճակատը պայծառացած էր։ Ժիմն ալ միասին պիտի առնեմ և կը յուսամ որ երկուքս ալ պատիւ կը բերենք արշաւանքին։ Բայց եթէ պէտք է որ ամէն բան ըսեմ ձեզ, մէկը կայ մեր մէջ որմէ կը վախնամ,

—Ո՞վ է այդ մէկը, հարցուց Մր. Դրիլօնի։

—Դո՛ւք էք, պատասխանեց Տոքդորը, վասն զի դժբախտաբար դուք չէք գիտեր բերաննիդ գոց պահել և գաղտնապահութիւնը խիստ անհրաժեշտ է, այս տեսակ ձեռնարկութիւն մը յաջողապէս գլուխ հանելու համար։ Մտածեցէք մէյ մը, սիրեցեալ Դրիլօնի, տեսէք ո՛րչափ մարդ գիտցաւ այս քարտէսին գոյութիւնը։ Նախ՝ այս գիշեր պանդոկին վրայ յարձակողները, որոնք ամէն բանի պատրաստ յանդուգն մարդիկ են, և յետոյ ուրիշներ թերեւս, որոնք ամէն պարագայի մէջ այս գանձը ձեռք անցընել որոշած են։ Ուրեմն պէտք է անպատճառ մոլորեցնել զանոնք։ Եթէ ինծի հարցնէք, ես կ'ըսեմ որ մենէ ո՛չ ոք առանձին մնայ մինչեւ որ նաւ նստինք։ Ժիմ ու ես հոս կ'սպասենք։ Իսկ դուք Ճօյնը և Հընդըրը առէք և Պրիսդօլ գացէք։ Նայեցէք որ մինչեւ վերջին վայրկեանը բառ մը չհանէք ձեր բերնէն մեր ճամբորդութեան նպատակին վրայ։

—Լայվսի, մինչ խրատունք ունիք, ըսաւ Սքուայր ծանրօրէն։ Արձանի մը պէս լուռ մնալու խօսք կուտամ ձեզի։

Է.

ՆԱՒԻՆ ԽՈՀԱՐԱՐԸ

Մեկնումի պատրաստութիւնները Դրիլօնիի կարծածէն աւելի երկար տեւեցին և նոյն իսկ այս պատրաստութիւններուն միջոցին զիս իր քովը պահելու համար Տքդ. Լայվսիի մտադրութիւնն ալ ի գործ չդրուեցաւ։ Տոքդորը պարտաւորուեցաւ Լոնտոն երթալ երիտասարդ բժիշկ մը ճարելու համար, որպէս զի իր յաճախորդները անտէր չձգէ։ Իսկ Դրիլօնի Պրիսդոլի մէջ նաւ մը յարդարելու գործով կը զբաղէր եռանդեամբ։ Ես գղեակն էի որսապահ ծերունի Րըտըրիթի հետ, գրեթէ կալանաւոր, ճամբորդութիւններ, արկածներ, տարօրինակ ու սփռուն անապատներ երազելով։ Գրեթէ բոլոր օրերս կ'անցընէի կղզիին քարտէսը ուսումնասիրելով, որուն ամենափոքր մանրամասնութիւնները քանդակուած էին յիշողութեանս մէջ։ Կրակին քով և սենեկապանուհիին մօտ նստած, երեւակայութեամբ մեր կղզին կ'երթայի, անոր ամբողջ մասերը կը պրպտէի, օրը քանի անգամ կը մագլցէի Լօնկ Վիւ կոչուած բլուրէն վեր, և անոր գագաթէն հեշտանքով կը դիտէի ամէնէն ճոխ և գունագեղ համայնապատկերը։ Մերթ կը տեսնէի որ կղզին վայրենիներով լեցուն էր որոնց հետ պայքար կը մղէինք և յաղթող կ'ելնէինք։ Երբեմն ալ վտանգաւոր կենդանիներ կը հալածէին մեզ։

Բայց այս երազներուս և ո՛չ մէկին մէջ երբեք չպատահեցաւ ինծի նոյնքան տարօրինակ և նո՛յնքան ողբերգական արկած մը որքան պիտի ըլլային մեր իրական արկածները։

Շաբաթներ անցան։

Առտու մը նամակ մը եկաւ Տքդ. Լայվսիի հասցէին, սա վերտառութեամբ,

«—Ի բացակայութեան Տոքդորին, Դօմ Րըտըրիթ կամ գեաւոր Հօուքինս կրնան բանալ այս նամակը»։

Ուստի բացինք և գտանք, կամ մանաւանդ գտայ, որովհետեւ որսապանը տպուած գիրերը միայն կրնար կարդալ, հետեւեալ կարեւոր լուրերը.—

Պրիսդօլ, Հին խարիսխի պանդոկը
1 Մարտ 1761

«Սիրելի Լայվսի

«Չգիտնալով որ Լոնտո՞ն էք թէ մեր գղեակը, այս նամակը երկու տեղն ալ կը ղրկեմ։

«Նաւը յարդարուած է և մեկնելու պատրաստ վիճակի մէջ կը գտնուի։ Ամէնէն սիրուն նաւն է զոր կարելի ըլլայ տեսնել։ Անունն է Իսբանիօլա, և 200 թօնօ տարողութիւն ունի։ Ա՜յնքան թեթեւ, այնքան լաւ շինուած է որ տղայ մը իսկ կրնայ վարել։ Ես այս գիւտը ըրի շնորհիւ Պլէնտլի բարեկամիս, որ ծառայել սիրող մարդ մըն է։ Ազնիւ տղան հոգւով մարմնով տրամադրութեանս տակ դրաւ ինքզինքը։ Ասկէց զատ, Պրիսդոլի մէջ ամէնքն ալ հաճոյակատար են ինծի համար, մանաւանդ յորմէհետէ գիտեն ճամբորդութեանս նպատակը, գանձը ըսել կ'ուզեմ...»։

—Օ՛հ, օ՛հ, պոռացի ընթերցումս ընդմիջելով, Տքդ. Լայվսի գոհ պիտի չըլլայ։ Սքուայրը շատախօսութիւն ըրեր է, հակառակ խոստումին։

—Իրաւունք չունի՞ր, ըսաւ որսապանը։ Կարելի բան չէ որ Սքուայրը խօսելու հաճոյքէն զրկէ ինքզինքը, Տքդ. Լայվսիին հաճելի ըլլալու համար։

Ընթերցումս շարունակեցի.—

«Պլէնտլին էր որ գտաւ Իսբանիօլան և ամէն բան կարգադրեց մեզի նպաստաւոր կերպով։ Ասիկա պատճառ մը չէ սակայն որ մարդիկ չգնահատեն զինք։ Խեղճ Պլէնտլի շատ հակառակորդ ունի։ Անոնցմէ ոմանք շատ առաջ կ'երթան և մինչեւ իսկ կ'ըսեն թէ Իսբանիօլան իր սեփականութիւնն էր և շատ սուղ ծախած էր ինծի, և ուրիշ ասանկ խենդ ու խելառ խօսքեր։ Ամէն պարագայի մէջ, չեն կրնար ըսել որ նաւը պատուական չէ, և ասիկա ինծի համար մխիթարութիւն մըն է։

«Մինչեւ հիմակ ամէն բան կարգին է։ Նաւուն կազմածները պատրաստելու հոգն և նորոգութիւնները ստանձնող գործաւորները ամէն ջանք ի գործ կը դնեն ժամ առաջ իրենց աշխատութիւնն աւարտելու։ Ինչ որ ամէնէն աւելի յոգնեցուց զիս, նաւաստիներու ընտրութիւնն էր։ Առ նուազն քսան հոգիի պէտք կար, որովհետեւ կրնայ ըլլալ որ կղզիին մէջ վայրենիներու հանդիպինք կամ ծովուն վրայ աւազակներու։ Ամէնէն առաջ մեծ դժուարութիւններով վեց հոգիի չափ վարձեցի, մինչեւ որ ուզած մարդս գտայ։ Ծերունի նաւազ մըն է աս, որուն հետ դիպուածով խօսակցութեան բռնուեցայ նորոգութեան աւազանին մէջ։ Պրիսդոլի մէջ նաւաստիներու յատուկ պանդոկ մը կը բանեցնէ և այս պատճառաւ գրեթէ ամէնքն ալ կը ճանչնայ։ Իմացայ որ կ'ուզէր ճամբորդել, որովհետեւ ցամաքին օդը աղէկ չէր գար իրեն, և խոհարարի պաշտօն մը կը փնտռէր նաւու մը մէջ։

(Շարունակելի)

ԱԶԴՈՒ ՄԻՋԱՏԱՍՊԱՆ ՓՈՇԻ ՓՍՏՈՒՂՆԵՐՈՒՆ ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ ՄԸ

Կ'ուզէ՞ք հանգիստ ու մրափ-մրափ քնանալ ու ազատիլ սա անհեթեթ միջատներուն տուած չարչարանքներէն. ԴԻՄԵՑԷՔ ՈՒՂՂԱԿԻ

ԽԱՉԻԿ ՓԷՍՃԵԱՆԻ ԴԵՂԱՐԱՆԸ

Մահմուտ Փաշա Պազը, «պօղաչաճը»ին դէմ, թիւ 261

ուր հոն պիտի գտնէք թարմ և առաջին տեսակէն խիստ ազդու Տալմացիայի միակ միջատաջինջ փոշին, որ վայրկենապէս կ'սպաննէ ու կ'ոչնչացնէ, մլուկը, լուն (փիրէ), ոջիլը, ճանճը, մժեղը (սիվրիսինէք), Ուտիճը (կիւվէ), բզէզը, ցեցը-ուտիճը և ուրիշ խել մը վնասակար միջատներ ու ճճիներ. սոյն փոշիները մեծ ու պզտիկ մասնաւոր տուփերու մէջ դրուած պատրաստ են ծախսելու։ Ուստի ամէն անոնք որոնք պէտք ունին ազդու միջատասպան փոշիի և կ'ուզեն գիշերները անուշիկ-անուշիկ քնանալ և առտուն չը խանգարուած արթննալ թող հաճին դիմել դեղարանս գնելով տուփ մը փոշի. քանի որ այս տեսակ պէտք մը գոհացնելու համար դեղարանս ունի իր դիւրութիւնը Պոլսոյ կարեւոր և կեդրոն մէկ տեղը գտնուելով։ Աւելորդ նկատած չենք ըլլար հոս անգամ մը եւս յիշեցնելու թէ՝ Դեղարանս որ Պոլսոյ հասարակութեան շնորհիւ քիչ ժամանակուան մէջ ջերմ ընդունելութեան արժանացաւ իր ուղղամիտ գործունէութեամբը մինչ ծառայելով իր նպատակին, այն է դեղերու թարմութեամբ, դեղագրերու արագ և ճշգրիտ պատրաստութեամբ, գիներու չափաւորութեամբ և որ աւելին է զուգաւորին խղճամիտ գործադրութեամբ մինչ գոհ ձգելով իր ազնիւ յաճախորդները։

Դեղարանս նաեւ Եւրոպական տուն մը հետ ալ բանակցած ըլլալով, ամէն շաբթու Զուիցերիական թարմ պատուաստի քիւպեր (աշը գալեմի) կը հասնին բոսթայով և գաւառային յանձնարարութիւնք փութով կը կատարուին։

Յիշենք նաեւ ամէն օր Դեղարանս յաճախող Հայ և օտարազգի բժիշկներէն մասնաւորապէս ծանօթ ԲԺԻՇԿ ԱԼԼԱՀՎԷՐՏԻ ԷՖ.՝ որ ամէն Գշ. Եշ. Շբ. օրեր ժամը 8—11 իրեն դիմող հիւանդները կը դարմանէ իր ծանօթ փորձառութեամբ և մասնագիտութեամբը դեղարանիս մասնաւոր դարմանարանը։

Առ ժամս մը պարզելով Դեղարանիս ներկայ վիճակը կը յուսանք թէ արգոյ յաճախորդները ինչպէս ցարդ, յետ այսու եւս մինչ պիտի շարունակեն իրենց վստահութիւնը Դեղարանիս նկատմամբ, և փոխանակ հեռաւոր տեղեր դիմելու՝ ուղղակի պիտի այցելեն Դեղարանս, ուր ամէն տեսակ դիւրութիւն պիտի ընծայուին իրենց կատարելապէս գոհ թողելու համար, քանի որ Դեղարանիս սկզբունքը եղած է ՈՒՂՂՈՒԹԻՒՆ։

ԴԵՂԱՐԱՆՍ ՈՒՆԻ ՆԱԵՒ ԳԻՇԵՐԱՅԻՆ ՍՊԱՍ 50—12

ԱԶԴ

Շիրքէթը Խայրիէնին 6 վէ 32 նօմէրօլու վափօրլարը Թէքնէսիյլէ, 17 վէ 28 նօմէրօլու վափօրլարընըն տէրունլէրինտէ մաքինալարը վէ 28 նօմէրօլըրնըն գազանը տախի օլտուղը հալտէ ֆիրուխթը Թէքարուր իթմիշ վէ իճրա գըլընան միւզայէտէսինտէ մէզքիւր իքի գըթա թէքնէ իլէ իքի գըթա վափօր պին օն լիրայի Օսմանի պէտէլ իլէ Թալիպի էօհտէսինտէ Թէքարուր էյլէմիշ իսէ տէ պէտէլը մէզքիւրըն նըսապընտա կէօրիւլմէմէսինտէ մէզպուր նէվմը իհալէնին մահը հալը րումինին օն պէշինճի չէհարշէնպէհ կիւնինէ Թէալիք գըլընմըշ օլտուղընտան, մէզքիւր Թէքնէ վէ վափօրլարա պէտէլը մուգարրէրինտէն ֆազլա ֆիյաթլա Թալիպ օլանլարըն եէվմը մէզքիւրէ տէկին սաաթ պէշտէն օնա գատար Շիրքէթ իտարէսինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի.

ՄԻՒՏԻՐԻՒՅԷԹ

1905 Ցունիս 6

ՎԱՐՁՈՒ ՏՈՒՆ

Առաջնակարգ պայմաններով կառուցուած վարձու տուն Իւսկիւտար, Սէլամսըզ Թարլա Պաշի ճատտէսի 8 սենեակով, բաղնիք մը, սառնարան մը, հոր մը, կանոնաւոր պարտէզ և հիանալի տեսարան։ Մանրամասնութեան համար դիմել նոյն կարգը 256 թիւ տունը կամ Պոլիս Սուլթան Համամ Հաճօպուլօ խան թիւ 18 վաճառատունը։ 9—16

ՓԱԼԱԳԱՇԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ Ի ԳԱՏԸԳԻՒՂ

ԳԻՇԵՐՕԹԻԿ ԵՒ ՑԵՐԵԿԵԱՅ

5րդ Տարեշրջան

Տարեկան քննութեանց և հանդէսին առթիւ տպակերպ չորթուած մը համար արձակուած են։ 5րդ տարեշրջանը կ'սկսի Յուլիս 9, Բշ. օր։ Նոր աշակերտաց ընդունելութեան մասին բանակցելու համար դիմել ի վարժարան ամէն օր, առ Տնօրէն կամ Տեսուչն։

Հիմնադիր-Տնօրէն

8—6 Յ. Գ. ՓԱԼԱԳԱՇԵԱՆ

ՋԱՐԵՀ ԳԱԲԱՄԱՃԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՅԺ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Վկայեալ Լիոնի վարժարանէն, եւ նախկին օգնական Բարիզի հիւանդանոցի

Կ'ընդունի հիւանդներ ամէն օր ժամը 9—5 (ր. ե.) իր բնակարանին մէջ, Բերա, Մեծ Պողոտայի վրայ Մաննի դեղարանին դիմացը Պէօյիւք Պարմաք Գաբու թիւ 2։ Երեքշաբթի և Ուրբաթ օրերը աղքատաց ձրի քննութիւն կ'ընէ։ 11—20

ԸՆՏԻՐ ԿԵՐՊԱՍԵՂԷՆՆԵՐ

Կալաթա Խավեար խան երկրորդ յարկ թիւ 83

Ֆրանսայէն և Անգլիայէն վերջին նորաձեւութեան համեմատ պատրաստուած զուտ և ընտիր բուրդէ էրիկ մարդոց համար յատուկ զգեստեղէններ, բարուսիկոյններ և բանթալոնցուններ բերուած ըլլալով, արգոյ հասարակութեան կը յանձնարարուի անգամ մը դիմել յիշեալ վաճառատունը, ուր ճաշակի ազնուութիւնը և գիներու չափաւորութիւնը իրարու հետ կը մրցին։

50—9 Գ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ

ՃԸՄԻՋԸՐԻ ԻՒՆԻՎԷՐՍԷԼ

Պատիւ ունիմ ծանուցանել Պատ. յաճախորդներուս թէ Պ. Բիէռ Դըրմըզ իմ քով ունեցած պաշտօնէն հրաժարած ըլլալով, ո՛և է յարաբերութիւն չունի իմ վաճառատանս գործերուն հետ։

Ս. Ս. ԼԻՈՆԴԻՏԻՍ

Բերա, 16 Ցունիս 1905 3—2

ԳԻՏՑԱԾ ԵՂԻՔ

ՏՐ. ՌԱՖԱՅԷԼԵԱՆ

փոխադրուած է Բերա (Թաքսիմի մօտ), Թալըմ-Պաշը թիւ 9։ Հոն կ'ընդունի իր հիւանդները ամէն օր կէս օրէն վերջ։ 50—41

ԴԱՇՆԱԿԻ

ՆՈՐՈԳՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՅԱՐԴԱՐՈՒՄ

Անոնք որ իրենց դաշնակը նորոգել կամ յարդարել կ'ուզեն, կրնան դիմել Լեւոն Էֆ. Գալֆաեանի, Նուրը Օսմանիէ, Ճըղալ օղլու ճատտէսի թիւ 53։ Լեւոն էֆ. Գավաֆեան երկար ատեն ի վեր այս գործը իրեն մասնագիտութիւն ըրած ըլլալով, ամէն անոնք որ իրեն կը դիմեն, խիստ գոհ կը մնան։ 8—4

ՄԱՅՐԱԿԱՆ ԿԱԹԸ

Մայրական կաթն ալ գտնուեցաւ վերջապէս։ Ցայտնի է որ նորածնական կաթեր զուիցերիականէն խիստ ընտիր և անվնաս է։ Ֆրանսական

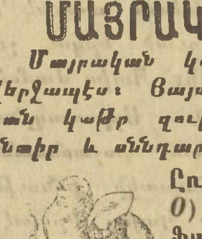

Ըռուսօ օ'էրմօն (Ս. և Օ) Ընկերութիւնը Փօուֆալէն և Նորմանտիայ ամենապատուական կաթէն տղոց համար ընտիր անուանց մը պատրաստած է ՖԱՐԻՆ ԼԱՔԹԷ ՖՐԱՆՍԷ անուամբ, որ մօր կաթին տեղը կը բռնէ բացարձակապէս։ ՖԱՐԻՆ ԼԱՔԹԷ ՖՐԱՆՍԷՆ խիստ անուշահամ է, մեծ սպառում կ'ունենայ եւրոպացիներն և քանի՛ ուտեն՝ ա՛յնչափ կ'զերանան ու կ'ամրանան։ Տղոց ու կիններու հիւանդութեան մասնագէտ բժիշկներ պէպէքներուն իբր սնունդ միակ Ֆարին Լաքթէ Ֆրանսէն կը յանձնարարեն որ նիւթ դիւրամարս է, տղոց ստամոքսը չի խանգարեր, փորհարութիւն չի պատճառեր, անոնց ակռայ հանելն ու ոտքի ելլելը կը դիւրացնէ ու կը փութացնէ և զանոնք կը պաշտպանէ տղոց յատուկ ամէն կարգի հիւանդութեանց դէմ։ Անոնք որ իրենց սրտի հատորներուն առողջութեանը կը ցանկան և կը փափաքին ապագային հաւժկու, առողջ և կորովի տեսնել իրենց զաւակները, անհրաժեշտ է որ անունի նմանութենէ չխաբուին ու իրենց զաւակներուն իբր սնունդ փնտռեն միայն և միայն ՖԱՐԻՆ ԼԱՔԹԷ ՖՐԱՆՍԷՆ և տուփերուն վրայ ալ այս մարգը։ Կը ծախուի ամէն մեծ նպարավաճառներու, դեղագործներու և դեղավաճառներու քով։ Մեծաքանակ գնումներու համար դիմել Պլ. է. ՄԱՆՆԻԻ վաճառատունը, Կ. Պոլիս։ 5—50

ԱԿՌԱՆԵՐ

ունի՞ք փտած, կոտրած, ցաւող և լինդերու հիւանդութիւն։ Կատարեալ դարմանումի, և բնականին անթերի գեղեցկութեամբը արհեստական ակռաներու զետեղման, և լնդին գոհ մնալու համար, դիմել ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

ԱՐԱՄ ԳԱՐԱԳԱՇԻ

Կ. Պոլիս, Պահչէ Գաբու, Պին-Պիր-Ձէ. չրախին դիմաց, ժամը հէն 11½, և ամէն առաւօտ կանուխ, Սկիւտար Իհսանիյէ, իր բնակարանը։

Կիրակի օրերը ժամադրութեամբ 50—24

ՀԱՃԻ ՇԱՀԻՆ

ՀԱԳՈՒՍՏԻ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՀԱՃԻ ՇԱՀԻՆ անուամբ հրապարակի վրայ ծանօթ հանդերձեղինաց այս վաճառատան ընկերներէն՝ Տեար Արտակ Մօսիկեան բաժնուած ըլլալով. գործը ամբողջովին մնացած է Տեարք Տիգրան Տամլամաեան եւ Ընկ.ի որ ըստ առաջնոյն պիտի շարունակէ գործել նոյն ՀԱՃԻ ՇԱՀԻՆ անուամբ։ Յիշեալ վաճառատան մէջ պատրաստ կը գտնուի նոր ու գեղեցիկ մթերք մը զարդնոյն եւ ամառուան զանազան հագուստներու, տղոց և աղայոց. նաեւ վաճառատան յարգելի պետերը կ'ստանձնեն պատրաստել պատուէրով (Sur commande) ո և այլ հանդերձներ, կերպասի, ձեւի և կարուածքի ազնուութեամբ ամէնէն դժուարահաճներն իսկ գոհ ձգելու պայմանաւ։ Այս առթիւ Եւրոպայէն նոր բերել տուած է Նորոյթ կերպասներու ճոխ տեսակներ։ Բաց աստի, վաճառատունը պատրաստ է չորրորդական համեստ վճարումներով հագուստ պատրաստել ամէն այն ծանօթ անձերուն՝ որոնք մէկ անգամէն գնելու դիւրութիւնը չունին, և այս առթիւ պէտք է յիշեցնել որ ուրիշ դերձակներու նման ապառիկի այս դրութիւնը երբեք աննպաստ ու սուղ չը պիտի ըլլայ յարգելի յաճախորդաց համար։

Սակարկութիւն չիկայ. գիները թիւը ՆԵՐԿՈՒ դահեկան։ Միակ կեդրոնատեղին

"ՀԱՃԻ ՇԱՀԻՆ"

25 Սուլթան Համամ, Հավուզլը Խանի կից թիւ 25։ 50—17

ԻԼԱՆ

Բէնտիրկոլ Բավլօ մէվզըընտա խիկիրմի պին գըյէտլեն միւթէճավիզ Թուղլա հարըճը էնվին ֆիյաթ իլէ սաթըլաճաղընտան արզու իտէնլէր Նազաճըղտա ունճու Խանիմ էֆ.յէ միւրաճաաթ իթսինլէր։ 3—3

ԼԱ ՍԷԶՈՆ

ՄԱՆԻՖԱԹՈՒՐԱՅԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Բերա, Բասամ Բանաթա թիւ 7

Այս վաճառատունն այցելողը վստահաբար կը գտնէ ընտիր ապրանքներ շատ չափաւոր գիներով։

Ինչո՞ւ Լա Սէզօն վաճառատունը կրնայ ընտիր ապրանքներ ծախել շատ չափաւոր գիներով։

Պատասխանը պարզ է։

1. Վաճառատունը իր ապրանքները կանխիկ կը գնէ և այս պատճառաւ ո՛չ մէկուն բան մը կը պարտի և աժան կը գնէ։

2. Լա Սէզօն շատ ծախելու համար համեստ շահով մը եր գոհանայ։ Հետեւաբար Լա Սէզօնի յաճախորդները կրնան հանգիստ և ապահով ըլլալ թէ ընտիր ապրանք պիտի գնեն կարելի եղածին չափ զեղչուած գինով։ 36—13

ԳԵՐՄԱՆԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒՆ

Վերջին տարիներուս մեր երկրին Գերմանիոյ հետ մշակած Առեւտրական, Ճարտարարուեստական և Կ-Թ-կան սերտ յարաբերութիւնները անհրաժեշտ պէտք մը դարձուցած են մեր հայրենիքին ալ ուսանիլ Գերմանական լեզուն։

Բաղձանօք և փորձառու ուսուցիչ մը որ Զուիցերիական համալսարանաւոր մը մէջ բազմամեայ շրջան մը բոլորած է. պատրաստ է թէ դպրոցներու մէջ և թէ՝ անհատներու դասախօսել Գերմաներէն լեզուն դիւրամատչելի պայմաններով։ Կը յուսանք թէ Պատ. Հասարակութիւնը պիտի ջանայ օգտուիլ այս առիթէն։ Դիմողները կատարելապէս գոհ պիտի մնան,

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել ժամը 2—6 (Ը. Թ.), Ֆինճանճըլար Եօգուշը, Ամերիքան Խան, թիւ 12։ 8—15

ԹԱՅԹԱՊՐՈՒՆԵԱՆ ԹԵՐՁԻ ՅԱԿՈԲ

Մահմուտ Բաշատա Մահմուտէյր խանընտա 32 նօմէրօլը մաղազադա ըտաատա ըսմարլամա էլպիսէ իլէ մէյզըյլ օլուպ, վաքթին կիւզիւզէ մաւփագը սուրէթթէ պիչիմլի էլպիսէ խարըճը կիպի, պալլըճա տիւյիւն էլպիսէլէրի վէ սաիր քասըդիւմլէրի սէզօ վէրտիկի կիւն վէ սաաթտա սէլամ իլէ հազըր իտէր։ Թիւճարան խաղըճրլարը իլէ վէ սաիր տաամլարընը հաֆթալըգ իլէ տախի էլպիսէ խարար. պու խուսուսս Թէյրիֆ իտէճէք զէվաթըն մուտթէլիգ սուրէթէ հօշնուտ իյէթինէ մաւֆագ օլաճաղընտան իլանը մէզքիւրէ իքթիտար օլունմուշ։ 50—31

ՄԵԾ ՄԹԵՐԱՆՈՑ

Ելեկտրական եւ լուսանկարչական ամէն տեսակ պիտոյից

Վ. ԱՃԷՄԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.

14, Բասամ տիւ Թիւնէլ, Բերա

Միակ ներկայացուցիչ և կեդրոնատեղի Վէսթինկ և Վէներ Բլանքներու. լուսարձակիչ կ'իրեր լուսազոյն և տժոն։

Ամէն տեսակ լուսանկարչական թուղթեր էօրման, Վէլէնթոս, եւն. Ֆրանսական և գերմանական դեղօրայք, ամէն տեսակ գործիներ և պիտոյք Ֆօթոկրաֆներու և սիրողներու։

Ծոխ հաւաքածոյ ելեքտրական զանգակներու Գերմանական և Ֆրանսական։ Շանթարգել, Առանին ելեքտրական և պարզ հեռաձայն, ելեքտրական առանին և գրպանի լապտեր. դիւրամատչելի պայմաններ ելեքտրական զետեղմանց։ Բաթտլօք և Նօյլ ծրիթքառ կը դրուին ուզողներուն։

Գաւառներու յանձնարարութիւնք առանձին փութով և ճշդութեամբ կը կատարուին։ 20—12

PHOENIX ASSURANCE L. Co.

„ՖԻՆԻՔՍ"

ՀԻՄՆԱՐԿԵԱԼ Ի ԼՈՆՏՈՆ 1782ԻՆ
ԿԸ ԳՈՐԾԷ Ի ՊՈԼԻՍ 1869ԷՆ Ի ՎԵՐ
ԱՆԳԼ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

Դրամագլուխ եւ պահեստի դրամ

Անգլ. ոսկի 4,218,000

ՖԻՆԻՔՍ ոսկի հրդեհի դէմ Ապահովագրական Ընկերութիւն մըն է, ծանօթ իր պատուաւորութեամբ և վնասուց մէջ իր անմիջական վճարումներով։

ՖԻՆԻՔՍ կ'ապահովագրէ հրդեհի և կայծակի դէմ ամէն տեսակ անշարժ և շարժուն ստացուածք, յոյժ նպաստաւոր պայմաններով։

Ընկերութեան նշանաբանն եղած է. ՈՒՂՂԱՄՏՈՒԹԻՒՆ և ԱՆՄԻՋԱԿԱՆ ՀԱՏՈՒՑՈՒՄՆ ՎՆԱՍՈՒՑ։ Ցա՛րդ վճարած է աւելի քան 27,000,000 անգլ. ոսկի։

Ընդհ. գործակալ Պոլսոյ և գաւառաց։ Գ. ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ

Վիքալէթ խան, Պանք Օթոման քով Ղալաթիա

Փոխ Գործակալք ի Պոլիս

ՌՈՒԲ. ԱԲԻԿԵԱՆ — ՃԻՎԱՆ ԹԷՔԷԼԵԱՆ

էմին պէյ խան — Ֆնտըգլեան խան

Զմիւռնիոյ բիւրոյ

Ա. ԷՆՔՍԷՐՃԵԱՆ 8—50

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ

ՄԿՆԱՍՊԱՆ

Mort aux Rats

par la Pâte phosphorée de Louis Steiner de Vernon (France)

ԲԱԹ ՖՕՍՖՕՐԷ

15, Médaille aux Expositions or, vermeil, Argent & Bronze

Ի Վերնօն (Ֆրանսա) աշխարհահռչակ Լուի Շթայների պատրաստած այս անզուգական դեղը որ վայրկենապէս կ'սպաննէ դաշտային և քաղաքային ամենէն մեծ մուկերը. կը ծախուին մասնաւոր շիշերու մէջ հետեւեալ գիներով

¼ ՇԻՇԸ 50 ՓԱՐԱՅ — ½ ՇԻՇԸ 2 ՂՐՈՒՇ

TUE SOURIS (MARQUE DÉPOSÉE)

Թիւ ՍՈՒՐԻՆ ցորենի հատիկներ են որ մասնաւորապէս պատրաստուած է փոքր մուկեր (ֆինդրգ սըչանը) ինչպէս նաեւ պարտէզներու մէջ հողին տակ ապրող մուկեր, եւայլն վնասակար փոքր կենդանիներ սպաննելու համար

¼ ՏՈՒՓԸ 50 ՓԱՐԱՅ

Վնոյիշեալ դեղերը կը ծախուին

Պոլիս. Ամեն մեծաքանակ դեղօրէից վաճառատուները և դեղարանները։

» Պին Պիր Ձէյրէ վաճառատունը, Պահճէ-Գաբու.

» Իպրահիմ Էթհեմ էֆէնտի, Միսըր Չարշըն

» Տ. Բ. Տրիմթրիատ. Անգլիական վաճառատունը Պահճէ Գաբու

» Պազար տը Ֆրանս, Նգարեյէնի վաճառատունը Համիտիյէ փողոց

Բերա. Ֆօն Մարչէն

» Ամեն մեծ դեղարանները և նպարավաճառատունները։

Ուշադրութիւն շիշերուն և տուփերուն, որոնք գրուած է վրան L. Steiner, Vernon ինչպէս նաեւ գործածութեան և յանակը նշանակուած են։

Թուրքիոյ ընդհանուր կեդրոնատեղին է միայն մեծաքանակ վաճառումներու և յանձնարարութեանց համար, Կ. Պոլիս Սուլթան Համամ, Հաճօպուլօ խան, թիւ 31։ 2—50

Լ'ՈՒՆԻՕՆ

ԽԱՆԿԸՆԱ ԳԱՐՇԸ ՎԷ ԷՍՄԱՐ ԻՃՈՒՆ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ԳՈՒՄՓԱՆԻԱՍԸ

1828 ՎԷ 1829ՏԱ ԹԷԷՍԻՍ ԳԸԼԸՆՄԸՇ

Մերքեզի իտարէսի — Բարիզտէ, Վանտօմ մէյտանընտա 9 նումէրօլը տայիրէի խուսուսիյէտէ

ՀԱՐԻԳԱ ՇՈՒՊԷՍԻ: Սէրմայէ վէ իհթիեաթ 119,000,000 ֆր. 1903ին Թահսիլաթը 25,000,000 » Թէտիյէ օլունան զիյան 284,000,000 » Սիկուրթալը էմլաքըն գըյմէթի 22 միլիառ.

1828 L'UNION DE PARIS

ԷՍՄԱՐ ՇՈՒՊԷՍԻ: Սէրմայէ վէ իհթիեաթ 161,500,000 ֆր. 1903 բիրմ Թահսիլաթը 12,000,000 » Թէտիյէ օլունան զիյան 130,000,000 » Սիկուրթա օլունան միգտար 278,000,000 »

ԲՈՒ ՇԻՐՔԷԹ կանէթ միւտէթտէն բէրի Թիւրքիէտէ սիկուրթա գայտ իտէր ԷՍՄԱՐ ՍԻԿՈՒՐԹԱ չիւրքէսի տախի միւիթէիր սուրէթտէ վէ խուսուսի էհվէն ֆիյաթլարլա էսմար սիկուրթա իտէր։

ՇԻՐՔԷԹԻՆ ՊԱՆԳԱՍԸ «Օսմանլը Պանքասը» տըր. Թիւրքիա վէ Միսըր Նազըրէյ իտէն միւտիրիյէթը ումումիյէ — Սթամպօլտա, Սուլթան Համամընտա, Քաթըրճը Օղլու Խանընտա

Միւտիրի ումումիսի — ՍԻՄՕՆ ՔԱՅՍԷՐԼԵԱՆ

Միւտիր մուավինի — ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ-ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ

Ղալաթատա Սիրքէճի պէր Շիւպէսի օլտուղը կիպի՝ Մէմալիքը Մահրուսէնին հէր Թարաֆընտա տախի խուսուսի աժանլարը վար տըր։ 50—47

ՀԱՋԱՅՕՂԼՆԵՐՈՒՆ

ՀԱԳԳԸՔԵԻ ԵՒ ԷՔՐԷՄԻ ԽԱՅԾԸՂԱՆԸ

Եւրոպայէն ներածուած խայծղանի ջուրերուն ամէնէն նախամեծարը, այս խայծղանը, որ Ցունաստանի Արքունական Ցուցահանդէսէն արժանիքի արծաթ շքանշանի արժանացած է։ Անուշահամ է և բնաւ ստամոքսը չխանգարեր։ Օսմանեան երեւելի բժիշկներու գնահատման արժանացած է, և մասնաւորապէս յանձնարարուած է հանգուցեալ Տօքթ. Խ. Ռասանճեան էֆէնտիէ։ Այս խայծղանը եթէ ... դգալով մը խմուելիք ջուրին խառնուելով խմուի, ամէն կարգի հիւանդութեանց դէմ կը պաշտպանէ մարդը։

Արագապէս կը բուժէ հազը, հարբուխը, կուրծքի ինչուածքները, պռօնչիթը, դժուարաշնչութիւնը, թոքախտի սկզբնաւորութիւնը, մորթի հիւանդութիւնները և ծննդական գործարաններու անհանգստութիւնը։

Կը ծախուի Մայրաքաղաքիս ամէն մեծ դեղարաններու և դեղի մթերանոցներուն մէջ։ Կ. Պոլսոյ համար գինն է 5 դահեկան։ 31—50

ՊԱԼՔԱՆ

ԱՌԱՆՁՆԱՇՆՈՐՀԵԱԼ ԱԶԳ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

Ի ՍՕՖԻԱ

Դրամագլուխ եւ պահեստի գումար ՖՐՔ. 9,500 000

Դրամագլուխ եւ պահեստի գումար 17 վերապահովագրող ընկերութեանց իր գործոց բաժնեկից ՖՐՔ. 142,750,000

Ցվերջ Դեկտ. 1904ի կատարուած ապահովագրութիւնք 1,618,000,000 ֆրք.

Վնասուց համար վճարուած՝ մինչեւ 31 Դեկտեմբեր 1904 32,000,000 »

ՊԱԼՔԱՆ Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ ընդդէմ Հրդեհի, Ծովային փոխադրութեանց, կեանքի և արկածներու դէմ խիստ դիւրամատչելի պայմաններով։

Ուղղակի գործակալութիւններ և վերապահովագրական գրասենեակներ ամբողջ Եւրոպիոյ մէջ, յԵգիպտոս և Ամերիկայ Միացեալ Նահանգները։

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆՆԵՐԸ:
Գրէտի Լիոնէ.— Փարիզ, Կ. Պոլիս, Իզմիր
Տէօյչէ Պանք.— Պերլին, Համպուրկ
Անկլօ Էճիփշիըն Պանք.— Աղեքսանդրիա
Անկլօ Աւստրիան Պանք.— Լոնտոն, Վիէննա, Պուքրէշ
Պանք Նասիոնալ Պիւլկար, Պանք տը Սոֆիա — Սոֆիա

Գործակալութիւն Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներու մէջ

Ընդհանուր Գործակալ Թուրքիոյ ԱՐՇԱԿ ՕՒՆՃԵԱՆ

Թահթաքալէ խան, Ղալաթիա, Կ. Պոլիս

Տնօրէն Պոլսոյ մասնաճիւղին ՎԱՀԱՆ ՆՇԱՆԵԱՆ

Թէբէլլէ Օղլու խան, թիւ 33 50—20